seria de autor

ALEXANDRU LASCAROV-MOLDOVANU

8

Stând la foc…

Povestiri cu tâlc

Seria de autor Alexandru Lascarov-Moldovanu este îngrijită de prof. Livia Ciupercă

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
LASCAROV-MOLDOVANU, ALEXANDRU
Stând la foc... / Alexandru Lascarov-Moldovanu. - Iaşi: Doxologia, 2016
ISBN 978-606-666-581-0

821.135.1-31

ISBN 978-606-666-581-0

seria de autor

ALEXANDRU
LASCAROV-MOLDOVANU

8

Stând la foc...

Povestiri cu tâlc

Tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului
TEOFAN
Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

DOXOLOGIA
Iaşi, 2016

Mulțumiri pentru sprijinul acordat în publicarea operei scriitorului Alexandru Lascarov-Moldovanu:

Doamnei Alexandrina Athanasiu şi Domnului Profesor Liviu Franga.

Părintelui Arhimandrit Policarp Chițulescu, Director al Bibliotecii Sfântului Sinod şi întregului colectiv al Bibliotecii Sfântului Sinod, pentru sprijinul acordat în consultarea bogatei Arhive „Al. Lascarov-Moldovanu".

Muzeului Național al Literaturii Române, respectiv Domnului Director Lucian Chişu, precum şi distinsei Doamne conservator Eugenia Oprescu, pentru înlesnirea consultării Arhivei „Al. Lascarov-Moldovanu".

Tuturor acelora care au păstrat, cu evlavie, manuscrisele scriitorului şi le-au dăruit B.S.S., M.N.L.R., B.A.R., B.C.U. Iaşi sau Bibliotecii Metropolitane Bucureşti.

Prinos de recunoştință maicii starețe Daniela, de la mănăstirea Vladimireşti, tuturor măicuțelor care-şi amintesc de Tătunu, de fiul întru Hristos, Alexandru, pe care ele îl consideră un „înger".

Recunoştința noastră, tuturor acelora care se vor alătura demersului pentru a completa cu manuscrise, scrisori, fotografii sau alte informații, biografia omului evlavios, a scriitorului creştin Alexandru Lascarov-Moldovanu.

CUPRINS

PREFAȚĂ

Simbol al purificării şi al regenerării, focul poate deveni şi un bun şi credincios prieten. La gura sobei, povestea îşi dezvăluie tainele, iar taina devine prinos de aleasă înțelepciune. Scriitorul Alexandru Lascarov-Moldovanu, bun cunoscător al tainelor strămoşeşti, recurge la vorba înțeleaptă, prin intermediul şezătorii. A şezătorii tradiționale, care astăzi a rămas doar amintire.

Volumul *Stând la foc*… (1941) cuprinde un buchet de povestioare pilduitoare, cu un singur fir epic, cu un narator implicat emoțional şi înzestrat cu darul de a însămânța sfatul cel bun, pilduitor. Fiecare istorisire se supune canonului clasic, cu un incipit concis, clar, şi-un crescendo atotcuprinzător, de tipul: „Prin părțile acelea trăia un crai de neam mare – şi avea curte aleasă, ostaşi mulți, avere cât nu-i trebuia şi petreceri la tot pasul" („Cel ce nu se poate odihni"). Frapează acele structuri specifice basmului, şi-anume, formula inițială: „Iată cum a fost…" („Păcătosul isbăvit"); formula care anticipează povestea: „Iaca, oameni buni, îngăduiți-mi să vă povestesc o întâmplare prea frumoasă…" („Lanțurile diavolului"); formula de tip-avertisment: „… trăise aproape tot veleatul în fel de fel de încercări şi năcazuri, dar încă nu ajunsese la țărmul înțelepciunii" („Prin locurile isbăvirii") sau formula finală: „Şi iaca, aşa a fost…" („Cele două cutii"). Anticiparea povestirii cunoaşte şi ea exprimări specifice stilului

scriitoricesc lascarovian: „Şi acuma, întru dovedirea vorbele noastre, iată, am să vă povestesc o întâmplare care, chiar dacă nu întru totul s-o fi petrecut, cuprinde la sine frumoasă învăţătură" (*Cele două cutii*). Merită reţinută şi preocuparea povestitorului de a realiza un traiect al sfătoşelnicului, între naratori: „Aşa, să vă spun şi eu o întâmplare care se cam potriveşte puţintel cu acestea..." („Cel cu musca pe căciulă"), schelet compoziţional care ne trimite la Giovanni Boccaccio, Geoffrey Chaucer, Margareta de Navarra, *O mie şi una de nopţi* etc., dar şi la „sufletul monahal" al lui Alexandru Vlahuţă.

Recunoaştem elemente specifice stilului oral: ticul verbal („vasăzică", „carevasăzică"), tonalităţi voit arhaicizate („Şi cum se întâmplă de obicei, s-a apropiat şi el de pragul cel nevoit al obşteştii plecări..."), frazări uzuale („am uitat să vă spui că...", „când omul a simţit că-i dă coate moartea..."), interjecţii („iaca"), fraze cu tentă moralizatoare („bine ştiut este, din bătrânii cei mai din bătrâni, că diavolu' nimica n-ar putea face, dacă nu i-am da ajutor..."), formulări uşor umoristice, dar cu tentă ironică („văzând diavolul această trebuşoară, s-a tulburat şi şi-a zis: «Îi scăp şi pe ăştia – şi nu-i bine!...»"; „Ce-a fi păţit, pe urmă, diavolaşul care n-a putut face nimic rău în casa tinerilor căsătoriţi, rămâne să-şi închipuiască fiecare"; „Şi, ce mai dura-vura, se limpezi repede că, în adevăr, el făcuse omorul acela..."). Remarcăm o familiaritate specifică şezătorilor în jurul focului: „Era unul..., hai să spunem chiar de prin satul dumneavoastră, care, despre orice ar fi venit vorba, tot mereu cârtea..." („Cel ce tot cârtea"). Tonul moralizator, profunzimea judecăţii, arta

narării se îmbină armonios cu implantarea întru măreția pură a naturii, o ieşire dinspre planul fictional înspre cel al eternei armonii ancestrale: „Pe urmă, toți tăcură... ci numai un motan cu blana înfoiată torcea de zor, pe când afară se iscase un firicel de vânt, care-şi cobora cântarea pe hornul vetrei..." („Cel cu musca pe căciulă"). Tema centrală este viața creştină: păcătosul ajuns în fața „Cerescului Judecător", reuşeşte să fie iertat de păcate („Păcătosul isbăvit"); modalitatea de eliberare din înlănțuirile răului („Lanțurile diavolului"); exercițiile de ascultare ale „fratelui" – ucenic Dionisie, care află şi-nțelege de la înțeleptul monah Ilarie că există un rai şi-un iad aici, pe pământ, şi-un rai şi-un iad *dincolo* („Două raiuri – două iaduri"), căsătoria bazată pe iubire şi credință care nu este tulburată de intervenția niciunui diavolaş sau spirit hain („Băboiul afurisit"); înțelepciunea împăratului şi lecția oferită de acesta sfetnicilor săi („Cele două cutii"); biruința îngerului păzitor asupra „diavolaşului şiret" („Îngerul păzitor"); perspicacitatea potcovarului în fața lui Dumnezeu şi a Sfântului Apostol Petru, „coborâți pe văile pământului", în veşmânt sărăcăcios („Potcovarul isteț") etc.

Interesantă este frământarea omului care nu are linişte, până nu va afla *isbăvirea*. Şi însoțit de un călugăr (care întrupa însăşi înțelepciunea), străbătură locuri străine şi cunoscură diferite personaje care se lăudau că pot dărui „mângâierea şi pacea", „slava" sau bogăția. Însă liniştea şi-mpăcarea n-o va afla omul decât „în valea tăinuită, în care se simte uşor miros de levănțică şi de ismă", la „poarta de şindrilă a unei căsuțe îmbrăcate în iedere şi cuprinse

în tăcere", acolo unde sălăşluieşte însăşi Credința („Prin locurile isbăvirii").

O mică bijuterie moralizatoare este „O întâmplare cu nişte lăutari". În căutarea unui adăpost, câțiva lăutari-nomazi sunt înconjurați de câțiva lupi. Nu au decât o singură idee salvatoare. Muzica instrumentelor lor este atât de asurzitoare şi sperie într-atât pe flămânzii lupi, încât nici nu mai nimeresc spărtura pe unde pătrunseseră inițial în acel adăpost. Aşa că, izbindu-se de pereți, îşi găsiră sfârşitul, spre bucuria lăutarilor. Tonul sarcastic, auctorial, merită reținut: „Ca lupii aceştia suntem şi unii dintre noi… Pătrundem… întocmai ca ei, prin spărtura păcatelor şi intrăm în moara cea părăsită a diavolului, căutând plăceri şi petreceri. Şi acolo, începe huietul cel grozav (parcă ne-aminteşte de aşa-zisele discoteci ale zilelor noastre) al lăutarilor diavoleşti. Iar noi, ca şi lupii, ne dăm cu capul de toți pereții, până ce cădem… frânți de stricăciune… ".

„O întâmplare de demult" ne coboară în mrejele fantasticului, pentru a înțelege vicleniile celui rău. Asemenea şi în „Vedenia Părintelui Serafim", bătrânul schivnic are capacitatea ca intrând în bisericuța dintr-un sat, în timpul unei slujbe, să „vadă" ceea ce un om obişnuit nu ar putea vedea. Oamenii prezenți păreau a nu avea cap, ci doar un bolovan pe umeri. Bieții de ei, „se aflau acolo numai cu trupul, iar cu mintea lor gândind la cine ştie ce lucruri străine"! Iată la ce se referă pilduitorul verset, rostit înaintea procesiunii „Sfintelor Daruri": a lepăda „grija cea lumească…". Adevărul este că oricui i se poate întâmpla aşa o slăbiciune, dar morala ni se poate dezlega (inclusiv) în povestioara „Nişte pietre şi nişte flori",

cu un mesaj foarte concret: nu-i suficient să ne recunoaştem păcatul, ci să facem totul pentru a nu-l mai repeta.

Multe sunt povăţuirile bunului creştin care s-a dovedit a fi Alexandru Lascarov-Moldovanu, şi ar merita să aflăm şi lecţia oferită de un stareţ ucenicului său cârtitor: cum să ne comportăm de „Lăsata Secului", care este „Puterea Milosteniei", şi nu numai.

Şi dacă dorim să ne simţim însufleţiţi de frumuseţea acestor flori duhovniceşti, n-avem decât a-i urma sfatul. Imaginându-ne a fi la gura sobei cu jarul mocnind molcom, cartea ne-ar putea deveni prieten şi îndrumător în tainele iubirii de Hristos Domnul.

Livia Ciupercă

STÂND LA FOC...

Mult îi place omului nostru de la țară să stea, în ceasurile lui de răgaz, la foc şi să povestească sau să asculte povestirile altuia.

Focul, pentru el, a fost totdeauna un bun şi credincios prieten. Încă din vremea copilăriei, țăranului nostru îi place focul. Copiii care duc vitele la păşune adună găteje sau frunze uscate şi fac foc. Flăcăii, când ies la coasă şi înnoptează la câmp, durează şi ei focuri, în jurul cărora se adună şi spun tot felul de glume şi de povestiri. Plugarilor, când pornesc la munca țarinelor, le ține şi lor tovărăşie focul. Cărăuşii, când se întind la drum lung, la popasuri, aprind focul şi, după ce ospătează, pornesc şi ei la tot felul de povestiri. Ostaşul, când capătă oprire în lungile mărşăluiri, tot cu focul se ia. Apoi, în viața cea de toate zilele, iarna, la gura sobei, vara, la vetrele din curte, toți ai casei, la ceasuri anumite, se adună şi-şi prind privirile tot de sclipirile roşiatice ale focului, ascultând minunatele povestiri, care vin din cine ştie ce adânci depărtări ale vremii noastre româneşti…

Acolo, lângă foc, s-au făurit toate povestirile noastre, care, pe urmă, au fost trecute din gură în gură, de la rând de neam altor rânduri de neamuri, în fir neîntrerupt, precum neîntrerupt este însuşi firul cel sufletesc al obştii noastre.

Aşa că focul prieten a fost şi prieten a rămas omului nostru de la ţară, şi de aceea şi eu, când a fost să pun un nume acestei cărticele cu povestiri, care are a merge tot spre cei de la ţară, duhul m-a îndemnat să-i zic aşa, precum i-am zis: *Stând la foc…*

Fie ca ea să aducă bun folos sufletesc tuturor acelora care o vor citi[1*].

A.L.M.

[*] Subiectele povestirilor din această cărticică sunt luate din diferite broşuri, gazete etc., dar prelucrarea lor literară, cum şi tălmăcirea creştină a câtorva din ele, îmi aparţin în întregime.

PĂCĂTOSUL ISBĂVIT

Iată cum a fost… Era, vasăzică, un om păcătos. Cu toate că duhul lui se împotrivea răului, patima îl cuprindea şi el cădea. Iar după aceea, părere mare de rău avea. Şi din nou patima venea spre el – şi el iar nu voia, da′ cădea –, ca şi mai mare sfărâmare de duh să aibă după aceea.

Şi cum se întâmplă de obicei, s-a apropiat şi el de pragul cel nevoit al obşteştii plecări de pe locurile acestea, pline de ispite şi de rele.

Da′ am uitat să vă spui că în toate ale lui căderi, omul acesta păcătos striga după ajutor la Maica Domnului, sprijinitoarea celor păcătoşi.

Acum, când omul a simțit că-i dă coate moartea, a strigat după ajutorul Preacuratei încă şi cu mai mare tărie, zicând: „Maică bună a noastră, nu mă lăsa. Tu ştii că eu n-am vrut a cădea, şi scârbă mare avut-am după ce m-a cuprins răul… Nu mă uita la ceasul cel mare!”.

Şi-acestea zicând, omul acela păcătos şi-a dat duhul.

Şi iată, fu adus la Judecata cea înfricoşată.

Cerescul Judecător l-a chemat înaintea Sa, şi el s-a arătat, tremurând şi neputincios.

– Iată, acestea sunt păcatele tale!, şi i-a arătat un zapis peste măsură de lung.

Păcătosul, ce era să facă? Tăcea şi nici privirea nu-şi ridica asupra străluminosului chip al Judecătorului.

Iar deoparte, îngăduit de Judecător, stătea în umbră Tartorul cel mare, veselindu-se foarte şi şoptind cu dulceaţă: „Al meu eşti, scumpule!”.

Judecătorul Cel Preaînalt zise păcătosului:

– Apără-te!, dar omul tăcea.

Diavolul grăi:

– De şaizeci de ani numai păcate a făcut. Rob mie a fost, cu totul… Iar dacă, pe ici pe colo, săvârşit-a şi el vreun bine, apoi binele acela, copleşit cu totul fost-a de cele rele… Aşa că-i al meu…

Dar cum Dumnezeu este milostiv fără sfârşit, a zis păcătosului:

– Iată, opt zile îţi dau, că poate în acest răstimp vei găsi şi tu o apărare…

Păcătosul merse pe drumurile cele încâlcite şi pline de întuneric ale locului aceluia, dar toată truda lui de-a afla vreo acoperire păcatelor sale zădarnică se arăta…

Dar cum mergea aşa, iată că se ivi în faţa lui un tânăr îmbrăcat în alb şi strălucind ca soarele.

Tânărul zise omului:

– Dă deoparte temerea… Voi sta alături de tine, în veghere… Nădăjduieşte!

– Dar cine eşti tu?, îndrăzni păcătosul a întreba.

– Eu sunt Îngerul Adevărului…

Şi mergând mai încolo, păcătosul întâlni pe un alt tânăr, tot atât de cu albă strălucire lucind… Şi i-a dat şi el cuvânt de întărire… Acesta era Îngerul Dreptăţii…

Şi după cele opt zile îngăduite, păcătosul fu adus din nou în faţa Înfricoşatului Judeţ.

Atunci, Îngerul Adevărului, cerând încuviinţare, grăi:

– Uşurare vreau să aduc acestuia, căci pot mărturisi că, atunci când a păcătuit, sufletul lui n-a voit aceasta…

Diavolul nu mai avea ce spune.

După aceea, stătu înainte Îngerul Dreptății şi, cerând şi el încuviințare, zise:

– Uşurare vreau să aduc acestuia, căci pot mărturisi că n-a fost clipă când el să nu se fi răzvrătit împotriva întunecatului stăpân căruia slujea…

Diavolul iar nu mai avu ce răspunde.

Atunci, Bunul Judecător zise:

– Să se pună în cumpănă cele bune cu cele rele!…

Şi porunca lui fu săvârşită.

Dar, mare durere, cele rele încă atârnau cu puțin mai mult decât cele bune. Era, vasăzică, numai un lat de deget – da' era…

Îngerii şoptiră cu grăbire păcătosului: „Cheamă în ajutor pe Maica Domnului!" – şi păcătosul se rugă…

Şi iată, din slavă de aur coborând, Preacurata şi Dulcea Maică a păcătoşilor, se arătă… Ea nu uitase de câte ori acest om slab o chemase de-a lungul drumului pe care el îl săvârşise pe pământ.

Bună, mângâietoare şi iertătoare, Maica Domnului întinse degetul ei subțire spre tipsia pe care se găsea neputincioasa greutate a celor bune făcute de păcătos. Şi încet, dar cu o tărie care împotrivire n-ar fi găsit la nimeni, apăsă tipsia până ce cumpăna faptelor păcătosului se lăsă de partea celor bune.

Judecătorul se bucura, iar diavolul crăpa de ciudă.

Cu glas de Părinte iertător, Judecătorul rosti hotărârea: „Să meargă la cei drepți!".

Maica Preacurată se înălță, din nou, în lăcaşul ei de mătase cerească, diavolul se făcu nevăzut, fiind acoperit de ruşinare, iar cel care păcătos fusese, merse spre ocolul de lumină neînserată, în care drepții se odihnesc în fericire fără sfârşit – aducând închinare fără prihană Maicii Bune care-l scăpase de la osândă.

LANȚURILE DIAVOLULUI

Iaca, stăteau odată la sfat mai mulți oameni şi grăiau mai osebit despre păcatele acestea omeneşti, care isprăvire nu mai au. Privind lista lungă pe care Sfântul Apostol o face, în epistolia lui, cea către Biserica Domnului din Galata, cu adevărat că ne cuprinde un soi de teamă. Ce de păcate, Doamne, ce de alese treburi ale firii celei pământeşti!…

Dar să zicem mai departe. Stăteau, vasăzică, prietenii aceia ai noştri la un sfat de seară şi, privind cum se sting cărbunii în vatră, povesteau.

Şi unul din ei, odată cu un adânc oftat, zise:

– Că multe lanțuri mai are diavolul, măi tată, şi ia aşa ne leagă cu ele… şi zicând acestea, făcu cu mâna semn, cum adică ne ferecă necuratul cu lanțurile sale.

Dar bine nu isprăvi vorba prietenul nostru, când, de colo, unul mai bătrâior îi luă vorba din gură şi zise cu un glas puțintel cam răstit:

– Ei, asta-i?!…

Celălalt, oarecum lovit în pălărie, răspunse:

– Fireşte, aşa-i cum zic… Ne leagă şi pace bună!

Bătrânelul răsuflă atunci, zicând:

– Ba nu-i deloc aşa… Nu dracu' ne leagă cu lanțu', ci noi ne ținem cu mâinile prinse de lanțu' lui… Asta-i!…

Se făcu oleacă de clătinare în sfat, dar, curând, omul nostru, cel de-al doilea, aduse cuvenită lămurire cuvintelor sale, zicând:

– Iaca, oameni buni, îngăduiți-mi să vă povestesc o întâmplare prea frumoasă, pe care am citit-o într-o carte adusă de Preacuviosul Ioanichie de-a dreptul de la Muntele Athos, zău aşa... Se scrie acolo că într-un sat, să zic, cum ar fi acesta al nostru, era unu′ care grozav mai ducea sub nas. Voiesc a zice că era mare bețiv. Ceva care nu s-a mai văzut... Pe ce punea gura, usca. Bine... Adică, vai de-aşa bine – dar aşa vine vorba. Şi numai iaca, ce văzură nişte oameni într-o zi. Dracu′ – chiar el, fără îndoială – trăgea cu un lanț pe omu′ ista şi-l târâia după el spre un loc oarecare. Omu′ se căina şi striga fără încetare: „Săriți, oameni buni, şi scăpați-mă!...". Oamenii se adunară şi priviră spre o asemenea prea plăcută vedere. Dracu′ nici nu voia să ştie: îl trăgea vârtos de lanț şi-l căra spre cimitir. Omu′ zbiera de-ți spărgea urechile: „Nu mă lăsați, oameni buni, că iaca spurcatu′ mă duce şi mă îngroapă de viu!...". De acolo, din margine, o femeie zise cu ciudă: „Las′ să te ducă, păcătosule, că nu mai eşti bun decât de asta: să te roadă viermii, afurisitule!...". Şi dracu′ trăgea de nădejde şi la nimic nu se uita. Acuma, omu′ nu mai mergea pe picioarele lui, ci dracu′ făcuse din el târlie, şi-l ducea drept spre poarta țintirimului. Cu cât s-apropia de locu′ cu necaz, cu atât omu′ striga mai cu putere: „Nu mă lăsați, oameni buni, nu mă lăsați!...". Când gata era să-l bage dracu′ pe poartă, numai ce un bătrân, care multe văzuse şi petrecuse în viața lui, dădu lumea deoparte şi, făcându-şi loc, veni mai aproape de cel cu pricina şi dădu glas, zicând: „Măi frate, măi, dă drumu′ la lanț, măi!...". Da′ nimeni nu înțelegea nimic. Atunci, omu′ bătrân şi înțelept veni la urechea bețivului şi-i răcni cu putere: „Măi

frate nebune, desfă-ți mâinile de pe lanț și dă-l pustiei de drac!…”. Şi mai zise încă o dată, şi încă o dată, adică de trei ori. Era gata să-l bage dracu′ pe poarta țintirimului, când bețivu′ desfăcu pumnii cu care se ținea strâns de lanțu′ cel diavolesc. Aşa că dracu′ rămase numai cu lanțu′ şi cu năravu′. Ba, din pricina întinsorii, mai dădu şi în brânci, când bețivu′ îşi desfăcu pumnii. Pe urmă…

Bătrânul tăcu, aşa, vreo câteva respirări.

Ceilalți săriră, întrebând:

– Pe urmă?

Bătrânul zise:

– Ce să fie? Pe urmă, nimic… Eu atâta voit-am să vă povestesc… Rămâne ca voi să înțelegeți, dacă fir-ar ceva de înțeles… şi iar tăcu.

Văzând că şi ceilalți tac, bătrânul găsi de cuviință să dea brânci vorbei mai departe, aşa că zise:

– Se vede din această prea frumoasă poveste, adusă de Cuviosul Ioanichie de la Muntele Athos, precum că nu-i drept că diavolu′ ne-ar lega, cumva, cu lanțurile sale, ci numai că noi ne ținem cu mâinile prinse de lanțurile pe care el ni le tot târâie prin dreptul nasului. Şi parcă ce? Numai lanțul beției îl are el? Ehe, are fel de fel de lanțuri şi lănțişoare cu care ne ademeneşte. Ba lănțişorul bârfirii, ba al minciunii, ba lănțişorul ceva mai groscior al stricăciunii, ba acela, şi mai gros, al „preluărilor” de toate felurile – şi aşa mai departe… Şi noi, în loc să ne căutăm de treabă, numai ce ne agățăm de câte unu′ din ele, părând că dracu-i de vină, dar, la dreptu′, numai noi…

Oprindu-se puțin, înțeleptul cel bătrân oftă uşurel şi iar vorbi:

– Dragii mei, o, dragii mei, cât trăim, ne înşelăm pe noi înşine… De ce-am spune că diavolu-i de vină şi numai el, când bine ştiut este, din bătrânii cei mai din bătrâni, că diavolu′ nimica n-ar putea face, dacă nu i-am da ajutor – adică dacă nu ne-am agăţa şi noi de el, când ne poartă pe la nas tot felul de lănţişoare aurite şi amăgitoare…

Cei dimprejur tăceau, dovadă că nu aveau ce pune întru întâmpinarea vorbelor bătrânului înţelept.

Şi acestea văzând, şi nici o împotrivire auzind, bătrânul îşi potrivi sfârşit de vorbire, zicând:

– Şi să zicem că, deodată, greşeală am săvârşit agăţându-ne de lanţurile diavolului – dar, vasăzică, putem face ca şi beţivu′ din poveste… Când gata-i diavolu′ a ne căra la ţintirim, măcar atunci, făcând o sforţare, să dăm drumu′ lanţului, precum a făcut acela… Şi-am scăpat…

Tăcerea se făcu încă mai mare în sfatul acela, şi bătrânul isprăvi, zicând:

– Iar dacă nu dai drumu′, apăi atunci, fireşte, te duce şi te buşeşte în groapa osândei de veci… Iaca aşa…

Şi astfel, sfatul acelor prieteni se sfârşi.

DOUĂ RAIURI – DOUĂ IADURI

Era odinioară un prea înțelept monah, zis Ilarie, care avea în ascultare pe un ucenic, zis Dionisie.

Înțeleptul monah nu judeca niciodată pe nimeni, zicând: „Mai osebit să căutăm a ne judeca pe noi înşine, căci astfel făcând, mântuire vom căpăta”.

Dar, mai osebit, el nu prețuia pe oameni după înfățişare. Nici pe cel care se arăta a fi evlavios nu-l categorisea dintr-odată, în duhul său, şi nici pe cel care părea uscat în credință nu-l credea aşa precum îl arăta scoarța cea din afară a sufletului. El se ruga pentru amândoi să le dea Dumnezeu credință bună, dreaptă şi neamestecată.

Ucenicul său, Dionisie, ca unul care nu avea încă înțelepciunea întreagă, adesea judeca pe semenii săi, socotindu-i, mai osebit, după chipul cel din afară. Aşa, adesea el osândea pe cei bogați, fiindcă erau bogați, şi socotea drepți pe cei săraci, fiindcă erau săraci.

Într-o zi, Preacuviosul Ilarie îi zise:

– Fiule Dionisie, bine nu este a fi aşa, ci sileşte-te a te înfrâna de la judecarea semenului… Mai vârtos te roagă pentru el…

Şi iată că, într-o zi, amândoi porniră pe jos întru a merge la un schit depărtat, din munte, spre a cerceta acolo pe nişte necăjiți frați, care-şi duceau singurătatea precum duce pământul munții în spinare.

Mergea Ilarie înainte, iar Dionisie cu jumătate de pas mai îndărăt. Ilarie mai grăia câte ceva din când în când, iar Dionisie tăcea. Aşa că Ilarie mai mult părea că vorbeşte nimănui, decât lui Dionisie.

Merseră ei o bucată de drum în tăcere, după care, Ilarie, ca şi cum ar fi urmat o vorbire care până atunci se săvârşise numai în mintea lui, zise:

– Fiule Dionisie, sunt două raiuri…

– Două raiuri?, şopti ucenicul.

– Da, fiule Dionisie, şi două iaduri…

– Două iaduri?, şopti din nou ucenicul.

Şi Ilarie tăcu.

Mai merseră o bună bucată de drum, ridicând o spinăruşă de munte şi coborând de partea cealaltă.

Şi când Dionisie nu se aştepta, Ilarie zise (mai mult văzduhului decât ucenicului):

– Da, fireşte: două raiuri – două iaduri.

Şi iar tăcu.

La o vreme, grăi din nou:

– Iaca, fiule Dionisie, să zicem că se află un om bogat, care se îndestulează cu cuviinţă de averea pe care a agonisit-o cu cinste şi cu muncă. Oare, ai zice tu, că el nu şi-a croit un soi de rai aici pe pământ?

Ucenicul stătu puţintel la cumpănă să răspundă sau nu, de vreme ce nu ştia lămurit dacă vorbele îi erau lui înfăţişate. Îndrăzni totuşi a murmura:

– Da, aşa-i, părinte…

Şi Ilarie iar tăcu.

Mai trecură printr-o poieniţă, mai stătură o clipă să privească tivitura de aur a unui nor, după care o porniră din nou la urcat şi la coborât.

Ilarie grăi:

– Iar dacă face aşa bogatul acela, dacă îşi împodobeşte viața cu faptele cele plăcute Domnului, întrebare fac: oare, nu-şi aşază el temelie bună pentru raiul cel din ceruri?

Ucenicul iar mormăi:

– Fireşte, aşa-i, părinte…

Tăcerea coborî asupra lor, tovarăşă bună de drum, mai osebit la deal.

Ajungând în vale, unde şopotea sprinten un izvoraş, părintele cel prea înțelept, Ilarie, dădu glas, zicând:

– Vasăzică, fiule Dionisie, asta însemnează două raiuri: unul aici, şi altul dincolo…

Dionisie, cu încredințare:

– Asta, aşa-i…

Drumul, de data aceasta, începea să se înfunde printre brazi. O umbră, aducătoare de răcoare, le mângâia frunțile asudate. Dar tăcerea le ținea necurmată prietenie.

Când nici se aştepta, Dionisie auzi iar glasul stăpânului său duhovnicesc:

– Şi iată, fiule Dionisie, de partea cealaltă, un om sărac şi neajuns… El suduie cu necontenire pe Dumnezeu şi urăşte cu nesaț pe oameni… Întrebare îndrăznesc a ridica: „Oare săracul acesta nu petrece aici pe pământ într-un soi de iad, de vreme ce astfel îşi otrăveşte curgerea zilelor lui?”.

Zicând acestea, Preacuviosul Ilarie privea tocmai în depărtare, unde cărarea se înfingea în inima codrului, iar Dionisie, crezând că el grăieşte altcuiva, din închipuire, abia zise, încuviințând:

– Da…

Şi amândoi tăcură. Şi-aşa de alinătoare era tăcerea lor, că se auzea cum atinge veveriţa frunzele în călătoriile ei prin văzduh, de pe-un copac pe altul.

Nu se mai auzea chiar nimic, când Ilarie grăi:

– Iar dacă face aşa săracul acela, dacă îşi împovărează viaţa cu faptele cele urâte Domnului, întrebare fac, oare nu-şi aşază el temelie bună pentru iadul cel din lumea cealaltă?

Ucenicul dădu o încuviinţare mai hotărâtă, întrucât, de data aceasta, i se păruse că Părintele Ilarie privise puţintel spre el. Zise aşadar:

– Da, aşa-i…

Şi iar începu să se audă umbletul veveriţelor şi căzutul frunzelor uscate, iar uşurelul vânt se strecura abia simţit peste frunţile lor zvântate.

Ajungând sus, pe muchea pietroasă, după ce privi puţintel spre zarea dinainte, Ilarie încheie:

– Vasăzică, fiule Dionisie, asta înseamnează două iaduri: unul aici, şi altul dincolo…

Cu temei, Dionisie răspunse uşor:

– Da, părinte, asta înseamnează două iaduri: unul aici, şi altul dincolo…

Undeva se auzea o bătaie, ca de topor – iar dacă ai fi stat să priveşti mai dinadins, ai fi putut vedea şi un firicel de fum înălţându-se spre înalt… Cu toate că nu se vedea, se simţea că, aproape, aşezare de oameni se află.

Ajungeau la schit.

Statură pe nişte buşteni răsturnaţi şi-şi şterseră fruntea de sudoare.

Şi pornind din nou, tăcură până ajunseră la schit.

Acolo, fraţii le ieşiră întru întâmpinare.

Şi iată, aşa, fiul Dionisie şi-a îmbogăţit, în ziua aceea, cunoaşterea cu încă un lucru, pe care bătrânul lui părinte duhovnicesc, Ilarie, îl dăruise din roadele înţelepciunii, întru bună folosire.

BĂBOIUL AFURISIT

Să vedeți cum s-a întâmplat…

Iaca, trăiau odată într-un sat doi tineri însurăței. Viața lor era prea plăcută, întrucât ei se luaseră din dragoste. Vasăzică, se înțelegeau de minune. Nu spunea unul *hăis* şi celălalt *cea*, şi, de le venea prin dreptul duhului aburul mâniei, ei se mâniau pe rând, nicidecum odată amândoi. Apoi, el nu-şi pierdea vremea la crâşmă şi nici ea la stat degeaba şi la bârfit. Îşi căutau, aşadar, de treaba lor şi se iubeau nevoie-mare.

Văzând diavolul această trebuşoară, s-a tulburat şi şi-a zis: „Îi scăp şi pe aiştia – şi nu-i bine!…”.

Chemă atunci la sine pe un diavolaş care stătea degeaba prin iad şi-i porunci:

– Tot stai de nu faci nimic, stârpitură. Iată: vei merge pe pământ şi vei aduce dezbinare în casa acelora. Şi bine să ştii că, dacă într-un an de zile nu-mi aduci vestea că le-ai stricat casa, la grele cazne şi nevoi te pun!…

Diavolaşul făgădui – şi plecă pe pământ.

Acolo, se aşeză în preajma casei celor doi însurăței, punându-se cu nădejde pe lucru.

Dar tot ceea ce făcea, nimic nu-i izbutea.

Aşa: l-a îndemnat pe bărbat să se uite la frumusețe străină, dar el i-a zis: „Am eu acasă nevastă mândră…”.

I-a spus să meargă la crâşmă măcar o dată, dar el i-a răspuns: „Mai dulce-mi este să stau cu nevasta acasă”.

Şi altele de acestea, dar, vasăzică, nu izbutea să facă nimic.

Merse atunci la nevasta aceluia, şi-i şopti: „Vai, ce ochi frumoşi mai ai!…”, dar nevasta îi răspunse: „Da, îi am, dar îi am numai pentru bărbăţelul meu…”.

Văzând că nu are trecere în felul acesta, îi zise: „iată, vecinul ţi-ar putea cumpăra o năframă scumpă şi nişte mărgele boiereşti”, dar ea îi dădu cu tifla şi-i răspunse: „Bărbatu-meu mă place şi fără năframă, şi fără mărgele boiereşti…”.

Şi altele de acestea, dar, vasăzică, nu izbutea să facă nimic.

Văzând diavolaşul treaba aceasta, şi mult temându-se că diavolul cel bătrân o să-i rupă coastele şi fălcile în bătaie, ce-i veni în gând: „Ce-ar fi dacă mi-aş lua tovarăş pe-o babă?”.

Zis şi făcut. Merse şi găsi, în satul de acolo, un afurisit de băboi, care chiar pe Tata diavolilor l-ar fi speriat, aşa era de urâtă şi de rea.

Vorbi cu ea: „Uite, maică, aşa şi-aşa…” şi ea îi răspunse, rânjind:

– De nu ţi-oi strica eu casa asta, să nu-mi zici pe nume…

Şi se învoiră. Preţul trebii: o pereche de papuci noi.

Şi aşa, băboiul merse la casa însurăţeilor, prefăcându-se că le vrea binele. Asta într-o zi. În altă zi, pândi când bărbatul nu era acasă, îşi unse mâna cu boia, şi mergând la nevasta tânără, îi puse mâna pe umăr şi-i zise: „Vai, ce nevestică de treabă eşti mata…”. Femeia simţi pe umăr ca un soi de arsură.

Băboiul plecă – şi ieşind înaintea bărbatului, îi zise cu glas mieros:

– Bun băiat eşti tu, maică, da, uite, nevestica matale calcă puţintel cam strâmb…

Bărbatul se tulbură:

– Cum aşa, babă nebună?

– Oi fi eu nebună, da' iaca: du-te acasă şi-ai să vezi pe umărul femeii o pată de boia. Este acolo fiindcă s-a ţinut în braţe cu tinichigiul care ţi-a dres coperişul…

Drept era, un tinichigiu tânăr dregea casa. Bărbatul porni furtună – şi nu mai auzea în tot cugetul lui decât vorbele acestea: „Am s-o omor, am s-o omor!…”.

În vremea aceasta, acasă, nevasta nu mai avea astâmpăr. Băboiul o tulburase cu vorbele ei – şi mai ales o frigea umărul.

Ce să facă? Stătu puţin la cumpănă, şi privind împrejur, văzu icoana Maicii Domnului.

Alergă repede şi începu să se închine: „Maică Preacurată, nu ne lăsa pre noi!… Desfă, tu, Maică, toate legăturile cele spurcate şi ajută-ne…”.

Cu cât se ruga, cu atât simţea cum se linişteşte şi cum îi trece arsura de pe umăr. Avu chiar părerea că vine cineva şi-o mângâie pe umăr, cu toate că nimeni nu era în odaie.

Ce se întâmplase? Maica Domnului, care vede credinţa şi curăţenia nevestelor tinere – a celor care o roagă să le stea într-ajutor împotriva vrăjilor babelor spurcate, trimise de îndată un îngeraş alb, cu aripioare străvezii şi cu un pămătuf de cânepă cerească cu care şterse pata de

vopsea de pe umărul nevestei, care se ruga cu foc sub icoană.

Pe urmă, femeia se sculă şi ieşi în întâmpinarea bărbatului, surâzându-i.

Bărbatul o privi chiorâş şi nu-i dădu bună ziua.

În spatele lui, băboiul îl îndemna: „Ia te uită la umărul nevestei!…”.

Bărbatul se uită, dar nu văzu nimic. Se mai potoli şi se întoarse spre babă: „Unde-i, babo?”. Baba împinse înainte un deget uscat, ca de mort, şi rânjind de i se vedea fundul gurii, negru, arătă spre umărul femeii.

Nevasta, prefăcându-se că n-o vede, merse de-şi primi bărbatul cu faţă veselă şi cu vorbe dulci.

Bărbatul privi umărul femeii, dar nu văzu nimic, ba chiar i se păru haina mai curată ca niciodată.

Atunci, se întoarse cu pornire mare spre băboi, şi-i zise:

– Piei de-aici, băboi afurisit, că-ţi moi oasele!…

Şi văzând că baba tot nu pleacă, luă un retevei lustruit de după uşă şi începu să-i care pe spinare. Şi dă-i, şi dă-i, până la poartă, până la drum, până la capătul drumului… Băboiul ţipa şi fugea, omul tăcea şi dădea.

Şi aşa, şi-a scăpat omul casa de la tulburare, trăind mai încolo bine cu nevasta, iubindu-se cu necontenire.

Ce-a fi păţit, pe urmă, diavolaşul care n-a putut face nimic, rămâne să-şi închipuie fiecare.

CELE DOUĂ CUTII

Omul, vasăzică, aplecat este mai totdeauna a judeca pe alții, precum şi faptele vieții omeneşti, pe deasupra, după cele văzute, dispreţuind ceea ce, adesea, se ascunde în dosul lor.

Acuma, că uneori şi cele văzute şi cele din dosul lor frumoase pot fi, aceasta drept este.

Dar, de cele mai multe ori, cele arătoase ascund în sine stări ceva mai ticăloase şi mai urâte.

De aceea, bine fi-va dacă vom căuta mai osebit a cerceta şi afla cele nevăzute, aşa precum, de altfel, ne învață şi Cartea cea mare şi sfântă a noastră, când ne grăieşte despre fariseii cei prea arătoşi, dar care, pe dedesubt, morminte pline de putreziciune erau.

Şi acuma, întru dovedirea vorbele noastre, iată, am să vă povestesc o întâmplare care, chiar dacă nu întru totul s-o fi petrecut, cuprinde la sine frumoasă învăţătură.

Era, vasăzică, aşa precum se obişnuieşte în fiece povestire, un împărat care, domnind peste un norod cam necredincios – iar el credincios fiind –, avea multe de furcă şi multe necazuri cu treburile împărăției.

Şi el mult dorea să afle în cuprinsul ținutului lui măcar un om cu credința deplină. Şi nu găsea.

Dar într-o zi, pe când umbla cu curtenii lui prin nişte adânci pustietăți, iată că au întâlnit o arătare de om. Avea capul buhos, pe trup zdrențe, picioarele goale şi

crăpate de arşiţă sau de ger, în mână un toiag, iar în privirea ochilor jar.

De cum l-a privit, împăratul a simţit că acest pustnic era omul cu credinţa întreagă pe care-l căuta.

Şi s-a oprit, a descălecat şi au stătut de vorbă.

Curtenii dădeau din colţ în colţ, neputând suferi o privelişte ca aceasta. Parcă le dădea cineva cu hrean pe la nas. Ce puteau ei înţelege, când erau despuiaţi cu totul de credinţă?!…

Şi după ce împăratul stătu de vorbă cu pustnicul – şi vai, ce de lucruri minunate a aflat de la el!…, s-au despărţit.

Dar la această despărţire, curtenilor le-a fost dat să vadă ceea ce nu mai văzuseră niciodată în viaţa lor – şi nici credeau că vor vedea vreodată.

Împăratul s-a aplecat cu dragoste şi cu respect şi a sărutat mâna pustnicului.

„Vai, Doamne, se poate una ca asta? Cine-a mai văzut cap împărătesc aplecându-se peste mâna aspră şi crăpată a unui nespălat? Cum? Buzele împărăteşti să atingă pielea răscoaptă a mâinii unui bădăran?"

Împăratul tăcea, dar citea lesne în gândurile lor. Şi cum niciunul nu îndrăznea a coborî pe buze cele cugetate în minte, împăratul le zise:

– Ştiu ce cugetaţi de mine… Dar să ştiţi că dreptatea nu-i de partea voastră…

Astfel dibuiţi, curtenii n-avură ce face şi dădură glas de uimire, zicând:

– Iertaţi să fim, mărite împărate, dar aşa ceva nu putem înţelege…

Înțeleptul împărat tăcu şi le jurui în gând o lecție bună. Şopti atât: „Fățarnicilor!...”.

După câteva zile de la o asemenea întâmplare, iată că împăratul îi pofti la un ospăț plin de îmbelşugare şi de veselie.

Dar când curtenii priviră spre mijlocul mesei, ce văzură?!...

Două cutii mari stăteau, una lângă alta – dar ce grozavă deosebire între ele!...

Una era de aur, iar alta de lemn nestrujit de brad. Ce minunată era cea de aur, şi ce aducătoare de scârbă era cea de brad!...

Curtenii nu-şi puteau da seama ce era vasăzică cu acele două lădițe puse la mijloc.

Spre sfârşitul ospățului, iată că împăratul luă cuvânt şi zise:

– Prea aleşi curteni, sunt foarte mulțumit pentru dragostea ce-mi arătați şi pentru râvna ce vă dați spre a sluji cum se cuvine împărăția. De aceea, iată, am pus aici, la mijloc, aceste două cutii... Alegeți!... A voastră să fie cutia ce veți alege, cu tot ceea ce am aşezat în ele...

Şi ce să mai lungim prea mult povestea noastră... Toți curtenii aleseră cutia de aur, stând nerăbdători întru a o deschide şi a împărți ceea ce se afla în ea... Numai un singur curtean, bătrân şi credincios, zise:

– Cer pentru mine cutia de brad...

După ce alegerea fu făcută, împăratul porunci să fie ridicate cele două cutii şi le puse în fața sa, apoi strânse în jurul său pe toți curtenii şi le zise:

– Iată, să le deschidem!...

Purcese a deschide mai întâi cutia de aur.

Vai, Doamne, ce le fu dat să vadă… Mai întâi, privită îndeaproape, ea nu era de aur, ci de hârtie poleită, iar pe dinăuntru era de lemn putrezit. Cât priveşte lucrurile din ea, ruşine este condeiului meu a şi mai scrie. Toate murdăriile din lume… Curtenii cârniră din nas şi strâmbară din buze.

Dar împăratul, prefăcându-se că nimic nu înțelege, îi poftea mereu:

– Luați, curteni dumneavoastră, ce stați şi nu îndrăzniți?!… Luați!…

Iar când purcese a deschide cutia de brad, vai, ce încântare!… Pe dinăuntru era căptuşită cu aur gros de-un deget, iar ce lucruri zăceau în ea, cu greu am putea spune. Îți luau lumina ochilor nestematele care se lăfăiau doldora în ea, ce să mai vorbesc? Era o bogăție cum rar se mai vede.

Curtenii suspinau şi tăceau, iar împăratul grăi către curteanul bătrân:

– Ia-le, înțeleptule sfetnic, căci tu, prin duhul credinței tale, ai înțeles unde este adevărul…

Dar curteanul acela a răspuns:

– Da, mărite împărate, le iau, dar voie îți cer a le vărsa în vistieria țării, pentru ca, prefăcându-se în bani, să slujească întru ridicarea unui sălaş de rugăciune în pustietatea în care-şi duce viața omul cel sfânt din pădure…

Împăratul primi cu bucurie cuvintele înțeleptului curtean, după care, întorcându-se către ceilalți, le spuse, cu glas de blândă dojană:

– Ați înțeles acum, iubiți curteni, de ce am sărutat mâna omului din pădure?

Curtenii stăteau cu nasul în pământ – primeau tăcuta învățătură, cugetând cum, din neînțelepciunea lor, pierduseră bunătate de daruri…

Şi iaca, aşa a fost…

LĂSATA SECULUI

Era, vasăzică, într-o zi de lăsata secului, de!... aşa precum, să zicem, ne aflarăm acum câteva zile. La o asemenea vreme, creştinul datorință mare are de a începe să-şi numere păcatele – şi să-i pară rău de ele, făgăduind Domnului că de ele n-are să se mai apropie. Aşa-i legea... Da' vezi, omului nu-i place legea, ci, mai vârtos, place-i s-o calce. Zice el că asemenea lucru-i mai cu gust. Pe urmă, i se înăcreşte şi începe a geme, suspinând că n-a vrut. Cum n-a vrut, când, iaca, aici era şi binele – şi el s-a făcut că nu-l vede?!...

Dar să povestim mai departe...

Într-un târg era adunată lume multă. Era în sâmbăta de dinainte de lăsata secului, acum vreo mie de ani.

Era o forfoteală şi-o întrolocare de nu mai ştiai unde eşti. Negustorii strigau după muşterii, muşteriii zbierau unul către altul, vitele mugeau în oboare – mă rog, era ca la balamuc.

Şi-o vorbă mai ales zbura de la gură la gură: „Facem mâine lăsata secului?!". Şi celălalt, cu grăbire, răspundea: „Cum să nu?".

– Bine-bine, facem, da' cum?

– Cum să facem? Cu petrecanie mare, ca pentr-o bucurie ca asta...

Se ascundeau, vasăzică, pe după bucurie. Că adică bucurie mare este începătura postului – şi pentru asta, se cade o petrecere ca aceea.

Mai demult aflase despre aceasta şi tartorul cel mare, tata tuturor dracilor.

Şi aflând, şi-a zis: „Lasă că vă trimit eu marfă bună pentru o asemenea petrecere…”.

Şi de îndată, şi-a strâns fârtaţii şi le-a zis:

– Oamenii se pregătesc pe pământ să petreacă lăsata secului. Gătiţi marfă potrivită şi coborâţi la ei. Da' ştiţi: fiţi cu băgare de seamă… Băteţi-vă joc de ei, fără ca să simtă… Aşa îi putem câştiga mai lesne…

Şi dracii începură să adune marfă de tot felul. Aşa: îmbuibare, băutură, minciuni, bârfeală, zavistie, privire alunecată la frumuseţe străină, răutate, lăcomie, mânie, pornire spre ceartă – mă rog, tot… bunătăţi de acestea, să aibă ce cumpăra toţi oamenii de pe pământ.

Dar ca să-i poată înşela mai lesne şi mai deplin pe oameni, tartorii se apucară şi pe fiecare lucruşor din marfa aceasta îl înveliră în hârtie înşelătoare.

Aşa, îmbuibării îi ziseră: „Omul, cât trăieşte, dator este a se îndestula, că mai bine să-l găsească moartea sătul, decât cu ghiorăială de maţe”.

Băuturii îi puseră învelitoarea aceasta: „Singură băutura ridică năcazurile şi aduce veselie omului”.

Minciuna o înveliră în subţire hârtie, pe care era scris: „Şi adevărul tot minciună este”.

Bârfeala: „Foaie verde lobodă, gura lumii slobodă, iar gura lumii numai pământul o astupă”.

Zavistia: „De nu s-ar duşmăni oamenii între ei, ar adormi, şi-ar dormi până pe lumea cealaltă…”.

Privirea spre frumuseţe străină: „Tot borş, borş, se satură omul, iar frumuseţea, lăsată-i să fie privită”.

Răutatea: „Bunul-nebunul, de el toţi îşi bat joc…”.

Stricăciunea: „De nu bei, de nu petreci, de nu te ai bine cu muierile, atunci, măi frate, de ce mai trăieşti?”.

Lăcomia: „Foloseşte-te de toate, că nu se ştie viaţa omului, azi eşti, mâine nu eşti…”.

Mânia: „Numai boul nu se mânie…”.

Cearta: „Da, ce?!… Tot prostu' să mă calce pe picioare şi eu să tac?”.

Şi aşa, tartorii aflară, pentru toate, câte o învelitoare plină de ademenire. „Aşa le place oamenilor – ziceau ei – să se înşele, cu toate că bine ştiu ei ce cumpără…”

Încărcară, vasăzică, tărăboanţe întregi cu asemenea nespuse bunătăţi şi coborâră pe pământ.

Acolo, ochiră una, două, zece prăvălii – tocmai în târgul acesta, despre care ne-am luat osteneala să povestim.

Şi, deasupra fiecărei dugheni din acestea, ei scriseră vorbă chemătoare: „Veniţi aici!… Marfă bună pentru ridicarea grijilor şi pentru alungarea năcazurilor!”.

Şi iaca, întorcându-ne acum cu povestirea la locul de unde am început-o, găsi-vom pe gospodarii noştri grămădiţi în jurul dughenilor diavoleşti.

Cum vine vântul şi împrăştie tot praful, aşa au spulberat ei toată marfa negustorilor acelora.

Se încărcară cu desagii plini şi porniră spre casă, bucuroşi că vor petrece lăsata secului de să se cutremure toartele cerului.

Şi aşa a fost…

Acum, ce să vă spun? Aş putea, oare, eu, nevrednicul, să pot povesti măcar a milioana părticică din ceea ce s-a petrecut în noaptea de lăsata secului din locul acela? Nu!… Mi-i peste putință…

Atâta pot să spun, că a fost o mişelie şi o ticăloasă întrolocare, că… însuşi tartorul cel mare s-a spăimântat.

Ce beție, ce vorbiri porcoase, ce alunecări, ce bătaie, ce înjunghieri!…

Iar în văzduh, diavolii foarte se bucurau, întețind şi îndemnând: „Nu vă lăsați, măi, nu vă lăsați!”.

Şi oamenii nu se lăsau deloc.

Tartorul cel mare rânjea şi se scărpina în barba-i râioasă, zicându-şi: „Ai mei sunteți, scumpilor!…”.

A doua zi, părea că pe locul acela fusese un crâncen şi cumplit război. Câțiva zăceau pe jos, fără suflare, iar alții îşi aveau capetele sparte, mâinile rupte, fluierele zdrobite, ochii scoşi.

Da, vasăzică, petrecuseră, nu şagă…

Acestea povestindu-vă, dragii mei, linişti re vă aduc spunându-vă că asemenea lucruri nu se mai întâmplă azi, Doamne fereşte… Ci numai în vremea de demult, când mai erau diavoli în văzduhuri… Azi, petrecem lăsata secului în tovărăşia îngerilor – că doar nu suntem proşti să mai dăm crezare înşelătoriilor diavoleşti de odinioară…

CEL CU MUSCA PE CĂCIULĂ

Se zice că odată, stând mai mulți oameni la sfat, după ce toate treburile se liniştiseră, iată că unul din ei a grăit aşa:

– Să facem o înțelegere!…

– Să facem! răspunseră ceilalți.

Şi acela zise:

– Iaca, să stăm aşa, şi acela pe căciula căruia s-o aşeza o muscă, să-şi mărturisească măcar un păcat, din cele multe ale sale… Pe urmă, să mărturisească altul, după cum ne va arăta musca – şi aşa, fiecare la rândul său…

La o asemenea poftire, oamenii zâmbiră deodată, stând gata să o primească… Dar, pe urmă, începură a se privi între sine şi nu mai zâmbiră. Ci, cu mare grijă, începu fiecare a goni musca nebună, care, parcă înțelegând, dădea să se aşeze pe căciula bieților oameni, care, altele or fi avut, dar păcate defel…

Se înțelege că, până la urmă, se făcu un mare haz de-un asemenea pidosnic gând – şi precum apa printre degete, aşa sfatul trecu la alte lucruri mai de seamă, ca, spre pildă, dacă mâine are să fie soare sau are să plouă; dacă găinile fac ouă îndestul şi vacile lapte bun…

Dar, se vede treaba, tot de-atunci rămas-a vorba aceasta: „Cel cu musca pe căciulă…” – că, adică, dacă într-o adunare se grăieşte despre cine ştie ce păcat, se

află şi din aceia care cred că despre ei este vorba… Ba unii din ei, dau şi grai de bănuială, zicând:

– Nu cumva, măi vere, vei fi spunând acestea despre mine?

Iar celălalt, răspunzându-i:

– Ce, măi vere, te simţi cumva cu musca pe căciulă?

Şi, ca şi odinioară, totul se sfârşeşte cu oleacă de haz pe socoteala celora care vor fi având, ei, un asemenea păcat, pe care, ferească sfântul, nu-l are nimenea din cei de faţă…

Ce vreţi? Aşa-i omul făcut: să vadă musca numai pe căciula vecinului. Pe-a lui, niciodată…

Şi fiindcă veni vorba de aşa ceva, să ne strângem mai aproape de vatră – că-i şi puţintel cam frig – şi să povestim o întâmplare care pe niciunul dintre noi nu ne priveşte îndeaproape, deoarece nimeni… n-are muscă pe căciulă. Mai întâi, fiindcă toţi suntem cu capul gol, iar muşte nu se află, fiindcă-i frig şi-au amorţit toate…

Iată că, într-o ospătărie, lumea stătea la masă, la vremea prânzului.

Cum mâncau, aşa, deodată, stăpânul ospătăriei începu să strige cu grăbire către un băietan care slujea acolo: „Uite hoţul, pune mâna pe el, nu-l lăsa!”. Şi, cu mâna, arăta spre piciorul unei mese.

Dar n-apucă să isprăvească vorba şi iată că un om, care mânca la o masă din dreptul acela, se sculă în grabă şi, fără să mai zică ceva, o luă la goană, nemaiuitându-se îndărăt.

Câţiva din cei de-acolo se luară după dânsul, crezând că vorbele stăpânului sunt pentru el.

Când îl aduseră îndărăt, stăpânul ospătăriei zise, cerându-şi iertare:

– N-am spus de el, ci numai de-un şobolan, care, de multă vreme, ne aduce mare stricăciune la cămară… Tocmai atunci se strecura pe sub masa dumnealui, pe care nici nu-l cunosc cine este…

Dar, să vedeţi, mai pe urmă s-a lămurit că acela era cu adevărat un hoţ – aşa că, atunci când auzise cuvintele stăpânului, crezuse că-s pentru el…

Cei de faţă, auzind această povestire, râseră – iar unul din ei grăi în chip de glumă:

– Aici s-ar putea schimba zicala, şi în loc de „cu musca pe căciulă” s-ar putea spune „cu şobolanul la picioare…”.

Prinzând gust de povestit, altul zise:

– Aşa, să vă spun şi eu o întâmplare care se cam potriveşte puţintel cu acestea…

Şi povesti:

– Într-un sat, odată, s-a făcut un omor. Mulţumim Domnului că nu s-a făcut la noi, ci undeva departe. Şi orice făcură oamenii, făptaşul nu fu descoperit. Cu nici un chip… Atunci, un bătrân din acel sat zise: „Vi-l prind eu…” – iar ceilalţi dădură mirare: „Să vedem…”.

După câteva zile era duminică, şi bătrânul se duse la biserică. Stătu la priveală. Trecură unii, alţii, aprinseră lumânări, se închinară – fiecare cu cuviinţă şi cu fruntea plecată. Şi iată că veni şi un alt sătean, bine îmbrăcat, semeţ, închinându-se, precum fariseul în templu, iar în mână ţinea un lumânăroi ca de cununie. Bătrânul văzu şi tăcu. Nu spuse nimic la nimeni, dar duminica cealaltă se aşeză din nou la priveală. Veniră unii, alţii, se închinară,

aprinseră lumânări, în tăcere şi în cuviinţă. Veni şi chiposul, tot cu un lumânăroi gros şi înflorit – iar, la miruit, zise tare părintelui, ca înadins să audă lumea: „Părinte, iată o mie de lei pentru sfânta biserică…”. Bătrânul văzu şi tăcu. Nu spuse la nimeni nimic, iar duminica ce veni, se aşeză iarăşi la priveală. Veniră unii, alţii, se închinară, aprinseră lumânări, pe tăcute şi eu frunţile plecate. Veni şi burduhosul, mai ţanţoş şi cu o lumânare cât mâna de groasă, şi la urmă rosti tare: „Dau cât trebuie pentru repararea bisericii”.

Atunci, bătrânul cel tăcut şi înţelept merse spre el şi zise celor din jur: „Puneţi mâna pe el!…”. Se făcu tălăzuire, dar bătrânul rosti cu temei: „Aista a făcut uciderea!…”. Şi, ce mai dura-vura, se limpezi repede că, în adevăr, el făcuse omorul acela – şi acuma voia să acopere fapta cu lumânări groase şi cu bani pentru repararea bisericii…”.

De data aceasta, ascultătorii nu mai dădură zâmbet, ci stătură cu ochii în jăratecul din vatră, cugetând la cine ştie ce lucruri mai de la fund…

Numai, mai târziu, unul luă cuvânt şi zise:

– De aceea, biata mama mea spunea întotdeauna: „Fereşte-te de cel cu lumânarea lungă…”.

Pe urmă, toţi tăcură din nou – numai un motan cu blana înfoiată torcea de zor, pe când afară se iscase un firicel de vânt, care-şi cobora cântarea pe hornul vetrei…

UCENICUL CÂRTITOR

Un stareț mult îmbunătățit avea sub ascultare pe un ucenic foarte vrednic şi râvnos întru cele monahiceşti. Da bună ascultare, se silea să învețe cum se cuvine tipicul slujbei, cânta frumos şi-i plăcea să şi citească prin cărțile cele sfinte.

Dar la toate aceste bune aplecări, ucenicul acela avea şi o lipsă, care multă stricare aducea acestora: cârtea. Fie că ar fi fost vorba de mâncare, fie că ar fi fost vorba de rânduiala slujbei, el aducea cuvinte de nemulțumire, care, la drept vorbind, cârteală însemnau.

Starețul necontenit îl procitea, dojenindu-l şi dându-i canon, dar, vasăzică, ucenicul tot nu se dezbăra de prostul obicei.

Într-o zi, starețul, primind înştiințare prin duh, îl chemă la sine şi-i zise aşa:

– Fiule, eu vreau să-ți arăt ție că fapta ta de cârtire păcat este, şi astfel ea nu este deloc plăcută lui Dumnezeu…

Şi luându-şi bățul de după uşă, starețul îi zise:

– Haide cu mine!…

Şi amândoi plecară. Era seară şi frații mâncau prin chiliile lor.

Merseră la geamul unei chilii şi starețul îi dădu învoire, zicându-i:

– Priveşte înăuntru!… şi ucenicul privi.

Ce văzu? Părintele Paisie, cel prea vrednic monah, stătea şi mânca. Dar vai, Doamne, ce mânca? Pe masa lui pâinea scotea aburi de proaspătă ce era, iar mâncările tot una şi una, arătoase, gustoase şi mult îmbietoare. Cuviosul mânca în tăcere şi la răstimpuri se închina, privind spre icoana din latură.

– Ai văzut? întrebă stareţul.

– Am văzut!... răspunse ucenicul.

– Acuma, haide...

Şi porniră...

Se opriră la geamul chiliei Părintelui Varsanufie, călugărul cel necontenit cârtitor, lucru pentru care fraţii îi ziceau: „Varsanufie gură-rea".

Stareţul dădu încuviinţare:

– Priveşte!, şi ucenicul privi.

Ce văzu? Părintele Varsanufie mânca şi el, dar, vai, ce mâncare!... Pâinea părea o bucată de piatră neagră, de să spargi lemne cu ea, iar mâncarea mai mult a lături semăna, de nici să te uiţi la ea. De mare scârbă, ucenicul întoarse privirea.

– Ai văzut? întrebă stareţul.

– Am văzut... răspunse ucenicul.

– Acuma, haide... şi amândoi plecară.

Merseră din nou la Părintele Paisie, cel paşnic, şi ziseră la uşă, după monahicescul obicei: „Pentru rugăciunile Sfinţilor Părinţilor noştri, Doamne, Iisuse Hristoase, miluieşte-ne pe noi".

Dar mai înainte de a isprăvi grăirea aceasta, se şi auzi de dincolo de uşă: „Amin!".

Intrară, chipurile să-l mai întrebe de sănătate. Stareţul făcu semn ucenicului spre mâncarea Părintelui Paisie. Ucenicul privi şi rămase uimit; pâinea era pâine de cea obişnuită, iar mâncarea era de cea de la trapeză, destul de slabă şi de cu zeamă lungă.

Plecară.

– Ai văzut? întrebă stareţul.

– Am văzut!… răspunse ucenicul.

– Acuma, haide!

Şi merseră la uşa Părintelui Varsanufie, cel prea cârtitor.

Zise stareţul: „Pentru rugăciunile Sfinţilor…" şi de după uşă se auzi un glas tărăgănat şi uricios: „Amin".

Intrară, chipurile să-l mai întrebe de sănătate. Stareţul făcu semn ucenicului spre mâncarea Părintelui Varsanufie. Ucenicul privi şi rămase uimit: era întru totul la fel cu aceea de pe masa Părintelui Paisie: pâine de-o săptămână şi zeamă lungă în care câteva cartoafe înotau în tovărăşia câtorva boabe de fasole – mâncare de obşte, de la trapeză.

Plecară.

– Ai văzut? întrebă stareţul.

– Am văzut… răspunse ucenicul.

Stareţul mai zise:

– Haide cu mine!…

Plecară şi intrară la stăreţie.

Cu glas blajin, dar plin de putere, stareţul grăi ucenicului:

– Iată, fiule, Dumnezeu ne dă bună învăţătură prin cele pe care le-am văzut: duhul este cel care dă bun gust şi plăcută înfăţişare până şi mâncărilor noastre. Mers-am,

vasăzică, la Părintele Paisie, cel preaînțelept şi deloc cârtitor. Şi-ai văzut: mâncările lui păreau de la masa împărătească, iar pâinea părea atunci scoasă de la cuptor… Fiindcă, fiule, el având duh bun şi înalt, chiar aşa i se şi păreau mâncările de pe masa lui. Şi mers-am şi la Părintele Varsanufie, cel necontenit-cârtitor şi deloc înțelept. Şi-ai văzut că mâncările lui mai mult gunoaie şi-a lături semănau… Fiindcă, fiule, el având duh prost şi cârtitor, chiar aşa i se şi păreau mâncările de pe masa lui…

Ucenicul stătea cu nasul în pământ şi se lăsa pătruns în adâncimea duhului de dojana prea dreaptă pe care starețul lui i-o făcea prin această înțeleaptă grăire.

Starețul mai zise:

– Tu, fiule, alegere poți face… Fie ca Paisie, fie ca Varsanufie, slobod eşti a fi…

Ucenicul, pocăit, făgădui că se va lăsa de prea urâta pornire a păcatului cârtirii.

O ÎNTÂMPLARE DE DEMULT

Iată că odată, un ostaş prea viteaz, care făcea slujbă la împăratul, plecă spre casă, având unele treburi, precum şi gândul de a-şi găsi soţie. Venise vremea şi omul grăbea întru acestea.

De felul lui fiind om credincios şi cu frică de Dumnezeu, merse mai înainte în sfânta biserică, unde se rugă în genunchi, cerând îndrumare şi ajutor de la Cel Preaînalt. Dar mai osebit rugare făcu Maicii Preacurate, ajutătoarea.

Şi mergând pe cale, numai ce vede la marginea unei păduri o mare întrolocare. Ce era? Tâlharii săriseră asupra unor călători şi voiau să-i bată şi să-i jefuiască. Printre acei călători, iată că era şi-o fată tânără.

Ostaşul simţi atunci la sine o mare putere, şi sărind cu vitejie asupra tâlharilor îi puse în scurt pe goană.

Privind împrejur, el băgă de seamă că fata aceea era mult prea frumoasă ca să nu i se scurgă inima după ea. Simţi, aşadar, o mare dragoste pentru fata aceea. Ceea ce îl făcea să nu vadă că, în toiul luptei cu tâlharii, el căpătase o rană destul de grea.

Călătorii, văzându-l astfel, îl duseră la un han, ca acolo să fie îngrijit.

Îl lăsară acolo şi ei plecară în sat, unde locuiau cu toţii.

Cinstit om fiind, şi crezând şi pe alţii asemenea, ostaşul încredinţă nevestei hangiului lucrurile mai de preţ

ce avea cu sine, precum şi-o pungă cu bani – tot ce strânsese el, cugetând la a sa însurătoare.

Şi-şi zicea în sine: „De îndată ce mă vindec, mă duc şi mă însor cu fata aceea frumoasă, care mi-a săgetat inima".

Şi era tare bucuros pentru aceasta.

Şi numai iată s-a făcut sănătos.

– Dă-mi lucrurile şi punga, femeie!… zise el hangioaicei.

– Care lucruri? Ce pungă? Eşti nebun?, grăi spre el scorpia de femeie.

Ostaşul rămase, cum se zice, cu gura căscată.

Veni şi hangiul şi, ce mai dura-vura, se încinse o sfădălie grozavă. Ostaşul luă atunci un par şi le muie oasele la amândoi, de mai mare ruşinea.

Veniră jandarmii, puseră mâna pe ostaş şi-l buşiră la temniță.

Pe vremea aceea, grele erau pedepsele pentru aceste fapte, chiar şi spânzurătoarea.

Aşa că ostaşul stătea acum şi, în loc de a se mai gândi la însurătoare, se gândea la spânzurătoare.

Ori, ce se întâmplă? În vremea aceea, satul în care se afla el era mult cercetat de-un diavol, care cum auzea pe vreunul zicând „dracul să mă ia!", îl şi lua şi de-a dreptul în iad îl ducea.

Şi numa' iată în ajunul zilei, când ostaşul avea să fie scos la judecată, hop diavolul la el în temniță!

– Vrei să te scap?

Ostaşul stupi spre el şi-i răspunse:

– Piei, drace!

Dar acela, luând dulceață în glas, îi zise:

– Vinde-mi mie sufletul, şi te scap de spânzurătoare!

Dar ostaşul, credincios fiind, nu se lăsă.

Diavolul rămase în uimire față de-o asemenea statornicie. Şi fiindcă nu era un diavol prea rău, îi zise: „Am să scap pe acest ostaş, că găsesc eu altă pradă…”.

Şi cugetând aşa, zise ostaşului:

– Când vei fi chemat la judecată, să ceri voie să-ți iei un apărător, care se va afla acolo, şi eu voi fi gata să-ți fac bună apărare.

Ostaşul primi atunci târgul acesta şi cugetă că poate va scăpa de spânzurătoare.

Şi iată, a doua zi, înaintea judecătorului stătură toți. Dumnezeu, ascultând rugarea ostaşului, aduse acolo şi pe fata aceea frumoasă, care, se vede treaba, fusese şi ea săgetată în inimă la vederea tânărului ostaş atâta de viteaz.

Toți cei din adunare dădeau semne de mirare pentru frumusețea ostaşului, pe care-l aştepta spânzurătoarea.

Când fu întrebat de are sau nu apărător, el se întoarse şi arătă pe unul ce stătea în spate – şi zise:

– Acela îmi este apărător!

Şi din spate veni spre judecător un om foarte ciudat: cu fața smolită, cu privirea străpungătoare, cu o bărbiță neagră şi ascuțită şi cu părul creț, având pe vârful capului o tichiuță roşie.

Cu toate că nu-l cunoştea nimeni, i se dădu voie să facă apărarea ostaşului.

Atunci acela, care nu era altul decât diavolaşul care cercetase pe cel întemnițat, începu a vorbi cu aprindere de-a fir a păr totul. Cum ostaşul a dat lucrurile şi punga, cum hangioaica le-a dosit, şi anume unde, cum n-a mai voit să i le dea îndărăt, mă rog, toate, toate, ca şi cum de față ar fi fost.

Când a văzut hangioaica aşa… drăcie, a ieşit înainte şi atâta a zis:

– Domnule judecător, iaca fac legământ aici: dracul să mă ia dacă măcar un cuvânt este adevărat din ce spune domnul aista…

Dar n-apucă să isprăvească vorba, că diavolul, următor vorbelor hangioaicei, se şi repezi la ea şi, înşfăcând-o în braţe, o scoase din încăperea aceea, cu zgomot mare şi strigând de să audă toţi: „Iaca, te iau, aşa precum ai zis…”.

Toţi rămaseră în mirare, iar judecătorul trimise paznici să caute pe femeie.

Dar n-o mai aflară nicăieri, nici pe ea, şi nici pe călătorul acela ciudat şi necunoscut.

Înţeleseră atunci cu toţii că diavolul în fiinţă fusese şi că femeia minţise.

Judecătorul slobozi, aşadar, pe cel adus în faţa sa şi-i zise:

– Bine se vede că domnia-ta eşti omul lui Dumnezeu, pe când femeia aceea a diavolului a fost…

Dar de mult ostaşul nu mai vedea pe nimeni, ci privirea lui era prinsă de privirea fetei aceleia frumoase, care, şi ea, la nimeni de acolo nu se mai uita, afară de ostaşul acela tânăr, frumos şi viteaz.

Şi, se înţelege, a fost nuntă mare şi frumoasă, iar ostaşul şi soţia lui merseră şi dădură bună mulţumire lui Dumnezeu că-i ajutase să iasă la acest liman prea plăcut.

Iar unul din strănepoţii acestui ostaş mi-a povestit această întâmplare la gura sobei, în una din zilele acestei luni, şi, iată, v-am povestit-o şi eu dumneavoastră, întru plăcută şi bună trecere de vreme.

ÎNGERUL PĂZITOR

Să vedeți cum s-a luptat, odată, îngerul păzitor al unei femei cu un diavol, care voia s-o piardă.

Era, aşadar, această femeie mult încrezătoare în sine, fiindcă nu prea avea credință în Dumnezeu.

Dar Dumnezeu, bun şi iubitor fiind, a îngăduit-o şi i-a lăsat îngerul păzitor să stea s-o îndrumeze şi s-o apere împotriva răului, că doar-doar se va întoarce şi ea la credință.

Femeia aceasta, printre alte păcate, avea şi pe acela că dădea ascultare diavolului, şi mai osebit unui diavolaş mititel şi şiret, care-i şoptea necontenit la ureche că oamenii numai de interes ştiu şi că nimica nu fac ei din dragoste. Şi ea, la rându-i, grăia aşa precum îi şoptea diavolaşul, zicând:

– Ia să mă lăsați în pace!… Oamenii numai de interesul lor ştiu. Şi chiar când te ajută, tot din interes o fac!…

Acuma, oareşcare dreptate avea ea, că foarte adesea aşa este. Ştia el diavolaşul ceva şi de aceea se bizuia la trecerea femeii.

Şi numai iaca, într-o zi, femeia căzu la pat. O boală destul de grea a doborât-o, dându-i suferință destulă.

Cum era săracă şi cu copii, şi cum nimeni nu venea s-o vadă şi s-o ajute, ea se afla foarte mâhnită şi destul de răzvrătită.

Atunci, diavolaşul se aşeză pe perna femeii şi începu a-i şopti tot felul de îndemnuri. Şi femeia, dând cu amărăciune din cap, se jeluia, zicând:

– Iată, n-am dreptate? Unde-s oamenii acum?

Şi prinzând la sine jar de răzvrătire, zise:

– N-am dreptate, Dumnezeule nemilos, când zic că nu se mai află bunătate în viaţa asta şi că peste tot este interes şi făţărnicie?!

Deoparte, cuprins de mâhnire, stătea îngerul păzitor al femeii, cugetând că mare primejdie o paşte. Cercă să vină lângă ea, şoptindu-i glas de îndemn bun, dar femeia îl repezi cât colo, strângând din dinţi şi şuierând vorbele: „Dumnezeu a uitat de mine!...".

Văzând primejdia cea mare, îngerul păzitor ieşi din odaie şi, primind învrednicire de la Dumnezeu, merse la o vecină care avea suflet bun şi mărinimos şi-i şopti la pragul gândului:

– Vecina ta este greu bolnavă şi, mai osebit, cată a se răzvrăti împotriva lui Dumnezeu. Mergi şi, în numele Domnului Hristos, ajut-o!...

Vecina, auzind acest glas lăuntric, ridică repede fruntea şi zise: „Da, Doamne, merge-voi de îndată!...".

Îşi rostui treaba şi merse la vecină.

Deschise cu fereală uşa şi dădu să-i zică bună ziua.

Dar diavolaşul şopti bolnavei: „Iată, a mai venit şi ipocrita asta, dă-o afară!...".

Ceea ce bolnava făcu, strigând:

– Ce cauţi aici la mine?, şi avea în ochi sticlă şi pe gură otravă.

Văzând clătinarea, îngerul păzitor şopti cald vecinei: „Nu te uita, aşa-i omul bolnav, fii bună, orice ți-ar face!…”.

Vecina puse zâmbet pe față şi miere pe buze şi zise:

– Am venit să te ajut… Eu sunt vecina dumitale… Am aflat că eşti bolnavă şi, iată, venit-am să te ajut… şi fără să mai aştepte ceva, adăugă cu mare căldură:

– Ce-ți trebuie?

Diavolul însă nu voia să se dea biruit, şi şopti bolnavei: „Are vreun interes, nu te uita la ea!…”.

Bolnava, tot cu fiere în glas, spuse atunci vecinei:

– Cum, aşa, fără nici un interes?… Iaca nu te cred…

Îngerul păzitor şopti ceva la urechea vecinei şi ea răspunse:

– Nu, vecină dragă, nu am nici un interes…

Diavolaşul: „Ispiteşte-o şi vei vedea!…”.

Bolnava, tot neîncrezătoare, întrebă cu asprime pe vecină, care stătea în cumpănă, neştiind ce să facă:

– Atunci, dacă n-ai nici un interes, de ce-ai venit?

Îngerul iar şopti ceva, cu grăbire, vecinei, şi ea răspunse cu glas cald:

– Am venit să te ajut, atâta!…

De data aceasta, bolnava tăcu.

Vecina, întovărăşită necontenit de îngerul păzitor, începu atunci să trebăluiască prin casă. Luă şi spălă copiii, găti mâncarea, ajută pe bolnavă, ridicând-o şi dându-i apă, potrivi lampa când căzu seara, îngriji de foc şi de toate cele trebuitoare pentru durata nopții. Apoi plecă, zicând bolnavei:

– Mai viu şi mâine…

Bolnava abia mormăi câteva vorbe şi căzu pe gânduri.

Diavolaşul, văzând că-şi pierde rostul, veni iar la urechea bolnavei şi-i zise: „Nu se poate să nu aibă vreun interes, de vreme ce atâta treabă a făcut…”. Bolnava dădu din cap cam îndoielnic. Începuse a nu mai avea deplină încredere în vorbele diavolaşului. Şopti: „Să vedem, vine mâine?”.

Cunoscând lucrarea diavolaşului, îngerul nu se lăsă nici el, şi mergând din nou la vecină, îi zise: „Nu te lăsa, căci nici pe tine nu te va lăsa Domnul Hristos. Mergi în numele dragostei şi ajută mai departe” – şi vecina răspunse: „Da, Doamne, merg în numele Tău…”.

Ajungând la bolnavă, o găsi puţintel mai cu prietenie pentru ea – şi chiar îi zâmbi puţin.

– Ai venit?

– Iaca, am venit…

Bolnava surâse şi glăsui:

– Fără nici un interes?

Vecina zâmbi şi ea, şi răspunse:

– Dumnezeu mi-i martor…

Şi vecina trebălui din nou, iar după ce isprăvi, luă un scaun şi şezu la căpătâiul bolnavei. Veniră şi copiii. Diavolaşul abia-şi mai trăgea suflarea şi şedea lângă uşă, gata s-o şteargă afară.

Vecina luă mâna bolnavei şi-o întrebă cum se mai simte. Drept răspuns, bolnava o întreabă cu dulceaţă:

– Cine eşti tu?

– Nu ţi-am spus? Sunt vecina ta…

– Şi cine te-a trimis?

Vecina tăcu. Bolnava o întrebă din nou:

– De ce nu-mi răspunzi?

Vecina, cu glas dulce, răspunse:

– A venit îngerul tău păzitor şi m-a trimis… în numele dragostei…

Bolnava tăcu şi-i strânse mâna cu putere. Şopti apoi, ca în somn:

– Şi cine este dragostea aceasta?

Vecina, tot ca în somn, îi răspunse:

– Iubirea este… Dumnezeu.

– Şi este Dumnezeu?

– De vreme ce m-a trimis…

– Şi rămâne?

– Nu mă vezi?

Femeile tăcură, ținându-se de mână…

Bolnava ațipi…

Iar dimineața, când se sculă, era sănătoasă.

Pe perna ei, de data aceasta, stătea numai îngerul ei păzitor. Diavolaşul pierise de mult, gonit de dragostea lui Dumnezeu.

CEL CARE TOT CÂRTEA

Era, vasăzică, unul, hai să spunem chiar de prin satul dumneavoastră, care, despre orice ar fi venit vorba, tot mereu cârtea.

De spunea careva: „Frumoasă vreme!”, acela se ridica de îndată şi spunea împotrivire: „Frumoasă o fi ea, dar nu-i bună de nimic, mai bine-ar ploua…”. Iar dacă ploua, el iarăşi ridica cuvânt de cârtire, spunând oarecum şi cu supărare către Dumnezeu: „Nici în ciobote nu-i bună ploaia asta – mult mă mir, cum de nu le socoteşte cum trebuie Dumnezeu!…”.

Şi aşa necontenit, el găsea întocmirea lumii şi-a vieții nepotrivită şi fără de socoteală. Că adică dacă ar fi întocmit-o el, ar fi fost, fără îndoială, mult mai bună.

Oamenii îl țineau de rău când şi când, dar el asta ştia, asta făcea.

Dar iată, într-o zi, părintele satului, care era om al lui Dumnezeu, cu multă chibzuială la capul lui şi cu caldă inimă pentru oricine, îi zise, fiind şi alții de față:

– Măi omule, de ce nu te laşi tu de cârteală? Nu de alta, dar toate lucrurile în lumea asta sunt bine ticluite de Însuşi Dumnezeu – şi a tot cârti, vasăzică, este a te pune împotriva lui Dumnezeu, iar lucrul acesta îți poate aduce osândă grea…

Omul nostru tăcu puțin, după care dădu cuvânt de oarecare supunere, zicând:

– Nu zic ba, părinte, dar cum ne poți lămuri sfinția ta unele împrejurări care parcă n-au nici un rost?…

Părintele, cu răbdare, îi răspunse:

– Mintea noastră, fiule, adesea nu poate cuprinde toate înțelesurile, dar asta nu înseamnează că ele nu sunt… Ia te uită pe cer… Vedem noi toate stelele? Nicidecum… Sunt unele pe care nu le putem vedea decât cu ocheanul, iar altele nici aşa… Ce înseamnează aceasta? Că ele, acolo, nevăzute de ochiul nostru, n-ar fi dăinuind? Aşa e şi cu puțintica noastră înțelegere. De aceea se cade să fim cu băgare de seamă şi cu cumpăt…

Omul mai molfăi două-trei vorbe neauzite, în dinți, şi tăcu.

De asemenea, tăceau şi ceilalți oameni.

Prinzând bine prilej, părintele zise:

– Iată, fiilor, vreau să vă povestesc vreo două întâmplări cu privire la spusele mele, ca să le adeveresc cum se cuvine…

Iată, odată, o femeie bogată mergea dimpreună cu bărbatul ei cu căruța, printr-o pădure deasă. Femeia avea obiceiul cârtirii, precum prietenul nostru, iar bărbatul, dimpotrivă, primea toate cum veneau. Mergând ei prin pădurea aceea, o creangă răzleață dintr-un copac rupse, din fuga trăsurii, salba de mărgele scumpe de la gâtul femeii… Am uitat să vă spun că aceşti călători aveau multe parale cu ei… Văzându-şi salba ruptă, femeia începu cârtirea:

– Ce-ți spun eu? Iată, ce rost mai avu şi creanga asta să-mi iasă în cale?

Bărbatul îi răspunse:

– Nu se ştie… Se va vedea…

Opriră trăsura şi se puseră amândoi să culeagă de pe jos mărgelele răvăşite, ceea ce, fireşte, ţinu o bucată de vreme cam lungă… Dar iată cum stăteau ei acolo, veni în goană spre ei pădurarul şi le zise:

– Întoarceţi repede trăsura îndărăt, că chiar acum am primit veste că la capătul pădurii vă aşteaptă nişte tâlhari să vă prade. Dacă nu aţi fi întârziat, acum aţi fi fost în mâinile lor.

Întoarseră, fireşte, trăsura şi porniră în grabă, iar bărbatul zise femeii:

– Ai văzut? Femeia a tăcut – şi de atunci îşi puse hotărâre în suflet să nu mai ridice glas de cârtire.

Părintele se opri puţin din povestire, după care luă cuvânt din nou, zicând:

– Altădată, s-a petrecut aşa… Mai de mult, când nu se aflau nici automobile, nici aeroplane, era un negustor bogat, care a plecat la un iarmaroc cu multă marfă de vânzare. S-a dus, a vândut toată marfa şi lăsând să vină căruţele în urmă, a plecat călare acasă, având cu sine la chimir aurul ce căpătase din vânzare.

Cum mergea el aşa, numai iată că începe o ploaie grozavă.

Negustorul, necăjit fiind din pricina aceasta, ridică glas de cârtire împotriva lui Dumnezeu, zicând în sine: „La ce-o fi bună şi ploaia asta, Doamne?”.

Dar bine nici nu isprăvise gândul, când în faţa lui se ivi un tâlhar, care întinse puşca spre el şi-i zise cu glas gros:

– Scoate banii!

Negustorul rămase încremenit. Tâlharul, nevoind să-i dea răgaz, apăsă pe trăgaci. Dar, minunea lui Dumnezeu, puşca nu luă foc, de vreme ce din pricina ploii petiţa şi praful de puşcă se udaseră.

Când văzu negustorul aceasta, dădu cu putere pinteni calului şi, luând-o la goană, scăpă de tâlhar. După ce ieşi din strâmtoare, se opri, se închină şi zise: „Mulţumesc Ţie, Doamne, c-ai dat ploaia asta, că fără ea, eu eram mort acum… Iartă-mă, Doamne, că n-am ştiut ce grăiesc…”.

Părintele se opri din povestit şi privi spre cârtitor ca şi cum l-ar fi întrebat din ochi: „Ei, ce mai zici?”.

Dar omul acela, care, de felul lui nu era rău, zâmbi către părintele şi zise:

– Aşa-i, părinte… Multe mai păcătuim cu gura asta…

Părintele îşi isprăvi sfatul, zicând:

– Aşa e, dar la carte scrie: „Pune, Doamne, strajă gurii mele…”.

Şi toţi se despărţiră, având duh bun de împăcare…

CEL CARE NU SE POATE ODIHNI

Povestirea spune aşa:

Prin părţile acelea trăia un crai de neam mare – şi avea curte aleasă, ostaşi mulţi, avere cât nu-i trebuia şi petreceri la tot pasul.

El, vasăzică, nu voia să ştie de Dumnezeu, ci scuipa şi zicea: „Creadă cine vrea, eu cred numa ce văd, că doar nu-s prost!...”.

Şi trăia, astfel, o viaţă de ticăloşie, aşa precum fac mulţime de creştini, care-s creştini cât îs şi frunzele plopului.

Dar iată, vremea trecând, s-a ivit prin partea aceea de lume o ciumă mare.

Venea, vasăzică, tocmai ca un val, care lăsa pe urma lui gemete, jale, moarte şi pustiire.

Se dezlănţuise mânia cea sfântă a Domnului asupra ticăloşilor oameni, căci uitat-am să spun că, pe lângă acel crai de neam mare, şi cei din jurul cetăţii lui tot un asemenea trai mişelnic duceau.

Cum cad muştele când abaţi asupra lor o foaie mare de lipan, aşa cădeau locuitorii ţinutului aceluia, de năprasnica izbitură a nevăzutei ciume. Abia dacă apucau să zică văleu – şi dădeau ochii peste cap. Şi gata cu ei! Nici nu mai avea cine-i trage de ciobote ca să-i arunce în groapă. Fugeau toţi ca de necuratul.

Şi iaca, văzând prăpădenia asta, craiul acela stricat şi păcătos a avut în sufletul lui ca o trezire – şi a dat strigare

către Dumnezeu: „Doamne, ce mare păcătos sunt eu!”. Şi lucrarea lui Dumnezeu mijind în sufletul păcătosului, i-a dat gând bun. Şi craiul a ridicat cuvânt de făgăduială: „Doamne, cunosc că eşti mare şi stau gata a-mi recunoaşte grelele mele păcate” – şi a căzut pentru întâiaşi dată în genunchi. Şi a zis: „De-mi dai scăpare dintr-o asemenea cumplită molimă, făgăduiesc a înălța aici o mult frumoasă biserică în cinstea Preacuratei Fecioare, cea care pe Domnul Hristos a născut…”.

Şi Dumnezeu a hotărât, la o asemenea strigare, ca harul Lui să pogoare asupra păcătosului. Şi aşa valul de ciumă a dat ocolire lăcaşului crăiesc, şi a ferit de moarte pe crai, cum şi pe însoțitorii lui.

Piereau, vasăzică, primprejur oamenii şi se uscau ogoarele, iar în cetatea craiului întors cu fața spre Dumnezeu nimeni nu murea, iar iarba era verde şi mare, de părea covor împărătesc, nu altceva.

Dar una-i făgăduială şi alta-i ținerea ei.

După ce acela a scăpat de greaua primejdie, iar s-a învârtejit diavolul în sufletului lui şi l-a abătut din nou spre spurcatele făgaşuri.

Şi craiul, ce mai vorbă multă, a început să chefuiască cu tovarăşii şi să scuipe spre cerul lui Dumnezeu, zicând: „Cine-i prostul să creadă asemenea fleacuri!… N-am murit, c-am avut zile… Ce? Parcă Dumnezeu a făcut asta?!”.

Petrecerile au început a se ține lanț. Huiau văile de chiote şi se zguduiau laturile cerului de vorbele proaste şi de sudalmele care se ridicau de la mesele craiului.

Într-o noapte, semn mare i s-a arătat. Se făcea că-i scris aşa pe peretele cerului: „Teme-te de Dumnezeu, Care numai o dată trece – şi pe urmă nu Se mai întoarce…”.

Dar păcătosul de crai a râs şi din nou a scuipat asupra cerului.

Şi n-a trecut mult şi vijelia cea mare s-a iscat.

Ciuma s-a întors iarăşi pe locurile acelea, dar acum s-a abătut numai asupra craiului şi a tovarăşilor lui de chiolhanuri. Şi într-o noapte, pe toţi i-a pus jos, iar de jur împrejur s-a aşezat grea pustiire. Acuma, dimpotrivă: dincolo creşteau iarba cea frumoasă şi holdele bogate, şi dincoace, în sălaşul craiului, erau toate arse şi părăginite.

Şi ce? Parcă isprăvitu-s-au acestea aici? Da' de unde!… Ci numai începătură era aceasta… Cred ei oamenii – netoţii! – că toate celea la pragul gropii se sfârşesc. Da' nu ştiu ce spun. Că, la drept vorbind, de la pragul acela înainte, în vecii vecilor, se întinde pedeapsa pentru cei păcătoşi.

Aşa şi cu craiul – şi cu însoţitorii lui.

El, vasăzică, a făgăduit că va înălţa o mândră biserică în cinstea Preacuratei Fecioare – şi, după ce primejdia a trecut, nu numai c-a uitat, dar grea bătaie de joc a aruncat, suduind şi scuipând.

Ei – acuma, după ce duhul lui a trecut pragul morţii, osânda lui fost-a aceea de a vrea mereu să-şi ţină făgăduiala şi în veci neputându-o săvârşi.

Că iată, ani şi ani sunt de când craiul a plecat de pe meleagurile acestei lumi şi nu-i noapte în care duhul lui să nu vină la locul unde a trăit şi să nu cerce a ridica zid de biserică. Ia cărămidă şi pune pe cărămidă, cară bârne

grele pe spinarea încovoiată şi le aşază pe ziduri, dar peste toate se abate un nevăzut pumn şi le dărâmă.

Şi-n noaptea cealaltă, din nou începe zidirea bisericii – şi iar pune piatră pe piatră şi ridică, în gemete grele, apăsătoare coarde de stejar, potrivindu-le… Şi acelaşi mare pumn nevăzut se năruie peste întreaga aşezare şi-o împrăştie.

Şi aşa, noapte de noapte: mereu se înalță biserica – şi mereu se risipeşte.

Atunci se aud vaiete şi gemete, care nici o asemănare cu cele de aici de pe pământ nu au…

Răzbat şi unele glasuri amestecate – iar uneori, la praznicele cele mari, călugării din preajma locului spun că văd o masă lungă întinsă pe nişte ruine, şi-n jurul ei, craiul şi cu însoțitorii lui benchetuiesc şi urlă, ca nişte fiare… Iar în zori, când alaiul se împrăştie, un glas ca de tunet se aude… Ieromonahul Paisie încredințează că el a putut să şi desluşească ce spune acel glas. Zice că glasul spune: „Teme-te de Dumnezeu, Care numai o dată trece – şi pe urmă nu se mai întoarce!”.

Aşa spune povestea aceasta.

POTCOVARUL ISTEȚ

Era, vasăzică , un potcovar la o margine de sat – şi-n afară de-un ciocan şi de-o nicovală, încolo nu mai avea nimic. Oamenii îi spuneau potcovarul Sărăcie. De altfel, om cu suflet bun şi cu minte isteață. Avere ar fi făcut el, da′ nu voia. Zicea: „Averea-i ticăloasă ispită…" – şi se ferea de ea.

Şi numai iaca, într-o zi, trecură pe la potcovăria lui doi drumeți bătrâni şi, după înfățişare, săraci. Unul se folosea de-un catâr mic şi slab, celălalt mergea pe jos. Nimeni alții nu erau aceia, decât Bunul Dumnezeu şi Sfântul Petru, coborâți pe văile pământului spre a vedea ce ticăloase fapte mai săvârşesc oamenii.

Opriră la potcovar, căci trebuia potcovit catârul.

– Bună-ziua!

– Bună-ziua!

Şi drumeții spuseră necazul. Acuma potcovarul nu avea cu ce face potcoava, dar privind la sărăcia drumeților şi fiindu-i lui aceasta foarte cu drag, ce şi-a zis: „Am să-i fac o potcoavă ca pentru dragostea lui Dumnezeu…". Şi mergând în cămara lui, luă o tabacheră de argint pe care o păstra de la un boier mare la care fusese el în slujbă şi, nici mai mult, nici mai puțin, făcu catârului o prea frumoasă potcoavă de argint.

Mulțumit, Dumnezeu îi zise:

– Ce-mi ceri pentru aceasta?

Sfântul Petru făcu semn omului:

– Cere raiul! Dar potcovarul zise:

– Pentru ce-am făcut eu, aşa, de plăcerea mea, nu se cade plată…

Dar Dumnezeu îl întrebă din nou şi iar Sfântul Petru îi făcu semn să ceară raiul.

A treia oară, Dumnezeu îi zise:

– Cere-mi trei lucruri, precum te povăţuieşte cugetul, şi ţi le voi da…

La această a treia poftire, potcovarul zise:

– Dacă vrei şi vrei cu tot dinadinsul să-mi plăteşti, atunci, iată ce-aş vrea: ca nimic din ceea ce va intra în tabachera mea să nu poată ieşi de-acolo fără voia mea…

Dumnezeu răspunse:

– Fie!, iar Sfântul Petru nu mai isprăvea făcându-i semne: „Cere raiul, prostule!…”.

– Al doilea – zise potcovarul –, aş vrea ca toţi aceia care se vor aşeza pe scaunele mele, să nu se poată scula de pe ele până nu le dau eu voie…

– Fie şi aceasta!

– Cere-odată raiul!, îi şopti Sfântul Petru potcovarului.

– Lasă-mă, frate, în pace, eu cer ce-mi place…

– Iar al treilea – zise potcovarul, întorcându-se spre Dumnezeu –, aş vrea ca toţi cei care se vor urca în nucul meu, de colo, să nu se poată coborî până nu le spun eu…

– Fie!, întări Bunul Dumnezeu.

După aceea, cei doi călători plecară.

Într-o zi, necăjit fiind, potcovarul Sărăcie zise tare: „De ce nu mă ia dracu' odată!…”. Şi nu trecu mult de la

aceste vorbe, şi iată se ivi în faţa lui un drumeţ foarte bine îmbrăcat care-i zise:

– Auzit-am chemarea ta… Iată am venit să-mi dai sufletul tău…

– Bine, zise potcovarul, dar ce-mi dai în schimb?

– Douăzeci de ani de viaţă şi aur cât vrei…

Târgul fu făcut.

Şi trecură douăzeci de ani.

Şi iaca domnul acela bogat veni:

– Haide!

Dar potcovarul îi zise:

– Stai puţin, colea, pe scaun, să mă pregătesc…

Şi oaspetele se aşeză pe scaun. Potcovarul se întoarse, gata de drum:

– Haidem – dar când diavolul vru să se scoale de pe scaun, nu putu.

– Nu pot, scaunul acesta e vrăjit!

– Ce dai?, râse potcovarul.

Şi se înţeleseră: încă douăzeci de ani şi aur la îndemână.

După douăzeci de ani, diavolul veni întovărăşit de vreo cinci-şase diavoli mai mici.

– Haide!

– Bine, da' până una-alta, cât mă pregătesc, de ce nu mâncaţi ceva nuci din pomul ăsta?

Diavolii – lacomi din fire – zdup în nuc!

– Acuma putem merge – zise potcovarul după ce se pregăti de plecare, dar diavolii din copac deloc nu se puteau da jos.

– Cât dai?

Şi iară se învoiră: încă douăzeci de ani.

Şi trecură şi ei.

De data aceasta, veni la potcovar toată drăcimea, cu Scaraoschi în frunte.

– Haide!

Potcovarul zise cu prefăcută smerenie:

– Gata sunt, dar mai înainte de a pleca vreau să-ţi văd puterea. Se zice că eşti atâta de tare, că ai putea tu şi toată drăcimea ta să vă prefaceţi într-o furnică…

Cuprins de trufie, Scaraoschi se prinse – şi iată, dintr-o dată, toată drăcimea se prefăcu într-o furnică.

Atât fu de ajuns potcovarului ca s-o prindă şi s-o închidă în tabachera sa.

Mergând vestea că dracii toţi sunt prinşi în tabachera unui potcovar, iată că, într-o zi, se ivi la uşa lui mulţime de oameni.

Unii îi ziseră:

– Fie-ţi milă de noi, că murim… Nu mai vine nimeni în crâşmele noastre… Aceştia erau crâşmarii.

Alţii:

– Îndură-te de noi, murim de foame… Nu mai este nici un tâlhar în închisori. Aceştia erau mai-marii închisorilor.

Şi aşa strigară toţi năcazul lor.

Potcovarul stătea şi se mira, pe urmă zise:

– Vasăzică, vreţi să dau drumul dracilor? Bine… Fie!…

Şi desfăcu tabachera…

Şi dracii împânziră din nou lumea.

Iar într-o zi, muri şi potcovarul.

Mergând, bătu la poarta raiului.

Sfântul Petru îl alungă, zicându-i:

– Pleacă de aici, ai putut şi n-ai cerut raiul…

Omul plecă şi bătu la iad. Când îl văzură, dracii o împunseră care încotro, strigând:

– Nu ne trebuie, nu ne trebuie… Să plece de la noi!…

Potcovarul stătea pe loc şi nu ştia ce să facă.

Iaca Moartea.

– De ce m-ai luat, dacă nici la rai, nici la iad nu mă primesc?, îi zise potcovarul.

Moartea, încredinţându-se că-i aşa, îi zise:

– Iaca, te slobod din nou vieţii pentru o bucată de vreme, poate şi iau de seamă, fie unii, fie alţii.

Şi potcovarul se trezi iar pe pământ, în potcovăria lui.

Pe urmă, trăi o viaţă plină de fapte bune şi, la cuvenită vreme, trecu în sânul Dumnezeului Celui milostiv, Care pentru aceste fapte bune i-a iertat tot răul.

PRIN LOCURILE ISBĂVIRII

Prietenul nostru, despre care cercăm a grăi aici câteva cuvinte, îşi trăise aproape tot veleatul în fel şi fel de încercări şi năcazuri, dar încă nu ajunsese la ţărmul înţelepciunii. Iaca, se apropia moartea – şi el încă nelămurit era, şi ades se întreba: „La ce-am trăit eu pân' acuş?". Dar răspuns bun nicicum nu putea să dea.

Năzuind însă a căpăta răspuns la această grea întrebare care se ridica în sufletu-i precum o floare neagră pe faţa unei bălţi, omul nostru se ridică de jos şi plecă înspre soare-răsare, zicându-şi: „N-am să mă întorc decât după ce voi căpăta răspuns…".

Şi merse la un schit dintr-un munte adânc, unde ştia pe-un călugăr mult îmbunătăţit. La el voia să capete îndrumare.

L-a aflat. Călugărul şi-a ridicat cu cârjă grelele-i sprâncene albe şi şi-a mişcat în talaz mătăsos barba-i lungă până la brâu – şi a întrebat pe drumeţ:

– Ce vrei?, iar omul nostru i-a dat răspuns, zicând:

– Vreau să ştiu, unde pot afla isbăvirea?

Călugărul tăcu.

Omul mai dădu desluşire:

– Unde pot găsi mângâierea vieţii şi pacea?

Călugărul iar tăcu, după care îl luă de mână şi-i zise:

– Hai cu mine!

Şi merseră mai adânc în munte.

Şi iată, ajunseseră la poarta unor aşezări mari, ale căror turle înalte păreau că voiesc să se înalțe la cer.

Bătură.

Le ieşi înainte un om mândru, fălos, cu fața plină de încredere în sine, care, când îi văzu, le zise cu grăbire:

– Spuneți repede ce aveți de spus, că nu-mi pot pierde multă vreme cu voi…

Omul nostru dădu cuvânt:

– Am venit să căutăm mângâierea şi pacea vieții…

Omul cel fălos răspunse de îndată:

– Eu vă pot da mângâierea şi pacea.

– Dar cine eşti tu?

– Eu sunt cel care cercetez cărțile lumii şi pot purta pe oricine de mână printre stele şi printre nori… Ştiu toate.

Omul nostru îi răspunse:

– Nu, nu, mulțumesc, căci de-atâtea ori cărțile tale m-au dus prin pustii şi proaste locuri, otrăvindu-mi sufletul…

Şi fără să mai zică ceva, porni de la poarta aceea şi plecă cu călugărul bătrân mai departe.

Merseră şi ajunseseră la nişte aşezări arătoase şi pline de grădini, cu flori deosebite şi prea-plăcut mirositoare.

– Să batem aici!, şopti călugărul.

Bătură.

Îi întâmpină o femeie chipoasă, cu privirea atrăgătoare, având brățări scumpe şi cercei sclipitori…

Le zâmbi dulce şi le zise:

– Ce căutați?

Acela îi răspunse:

– Căutăm mângâierea vieţii şi pacea…

Femeia zâmbi din nou şi, cu glas plin de vrajă, răspunse:

– Numai eu pot da ceea ce căutaţi…

– Dar cine eşti tu?

Femeia se semeţi puţin şi-şi înghiţi zâmbetul, zicând:

– Eu sunt slava oamenilor…

De-abia auzi vorbele şi omul nostru dădu cuvânt de grabnică împotrivire:

– Nu, nu, cunosc slava oamenilor. Dacă e ceva care-i mai trecător şi mai făţarnic, apoi această slavă este…

Femeia arătoasă se făcu nevăzută, iar omul nostru cu călugărul o luară în altă parte.

Merseră o bucată de vreme, când, deodată, ochii li se opriră pe nişte palate de aur, şi numai de aur. Aşa de mare era strălucirea, că lacrimile îi podidiră şi ei trebuiră să-şi lase ochii în jos.

Ajunseră la o poartă de aur, ghintuită cu pietre preţioase de tot felul, mari cât pumnul.

Bătură.

Le ieşi înainte un măreţ om burtos, îmbrăcat în porfiră şi aur, având tot pieptul presărat cu nestemate de tot felul. Până şi ochii lui păreau tot de piatră scânteietoare.

Când îi văzu, le zise cu glas bubuitor:

– Cine sunteţi şi ce vreţi?

Omul nostru îşi spuse năduful: aşa şi-aşa…

Măreţul îi răspunse:

– Aţi poposit bine, căci numai eu şi numai eu pot aduce mângâierea vieţii şi pacea…

Omul nostru făcu atunci întrebare:

– Dar cine eşti tu?

– Nu vezi?, răspunse, oarecum supărat, acela: „Eu sunt Banul, Averea… He, he!…”.

Dar abia-i auzi numele şi omul nostru îşi şi puse mâinile pe ochi şi, aproape fără voie, strigă:

– Nu-mi trebuie, nu-mi trebuie… Te cunosc şi ştiu ce răutăţi ai împrăştiat în lume…

Omul burtos se supără şi le trânti poarta în nas, de se cutremură văzduhul.

Şi omul cu călugărul porniră mai departe.

Ajunseră într-o vale tăinuită, în care se simţea uşor miros de levănţică şi de izmă. Peste tot era o pace şi un văzduh care, peste voia lor, le mângâiau ochii, obrajii şi sufletul… Aşa ceva trebuie să fie prin preajma raiului…

Şi ajunseră la poarta de şindrilă a unei căsuţe îmbrăcate în iederă şi cuprinse în tăcere.

Bătură.

O femeie blajină, îmbrăcată în haină simplă şi cuviincioasă, cu privirea plină de bunătate şi cu mâinile pline de grijă, îi întâmpină, zicându-le dulce:

– Ce vreţi?

Omul nostru grăi, spunându-i gândul.

Atunci femeia îi zise:

– Cu ajutorul lui Dumnezeu, cred că am să pot să-ţi fiu de folos…

Atâta de mângâietor îi era glasul…

Omul, cu smerenie, întrebă:

– Dar cine eşti tu?

Femeia răspunse simplu şi cald:

– Eu sunt Credinţa…

Şi tustrei tăcură.

După un răstimp, omul nostru zise călugărului:

– Mulțumesc, părinte, că m-ai adus aici…

Şi de atunci, omul nostru a aflat mângâierea vieții şi pacea.

VEDENIA PĂRINTELUI SERAFIM

Preacuviosul stareț Serafim era un monah care trăia ascuns într-un schitişor dintr-un munte depărtat.

El nu cobora mai niciodată de acolo spre lumea de jos, ci stătea şi se ruga pentru toate păcatele oamenilor din lume, cerşind, cu smerenie, lui Dumnezeu îngăduință şi iertare pentru ei. Se hrănea mai mult cu apa cerului senin şi cu priveliştile pădurilor dimprejur, iar vestmântul său era un sac aspru, ros de vreme, de vânturi şi de ploi. Somnul stareţului era mai uşor ca al iepurilor şi mai puțin ca al liliecilor. Mai mult nu dormea, ci, la orice ceas, era gata să intre în bisericuța schitului, spre a face rugăciunile cele după rânduială. Iar de venea asupră-i boldul vreunei năzuințe sau arsura vreunei ispite, el, prea-tăcutul Serafim, mai întâi surâdea uşurel în barba-i lungă şi ninsă, şi pe urmă şoptea sieşi: „Asta, dimone, nu-i pentru mine… Mergi pe pustie şi pe neisprăvitele ape!" – şi năzuința cea proastă sau ispita cea ticăloasă se prefăceau în nimica la surâsul şi la cuvintele stareţului, care mai adăuga şi aceste vorbe: „Vai mie, ticălosul, Doamne iartă-mă…". Pe urmă, cădea iar în fierbinte rugăciune pentru iertarea păcatelor omeneşti.

Dar într-o zi, silit fu stareţul Serafim să lase schitul şi să purceadă la vale, spre aşezările cele omeneşti, pentru nu ştiu care nevoie, căreia în alt fel nu-i putea afla lămurire şi îndestulare.

Greu i-a fost, dar a trebuit. Şi-a zis: „Pentru multele tale păcate, Serafime, porneşte devale şi lasă-te pedepsit, spre a le ispăşi…”.

Şi a plecat.

Pe drum a întâlnit fel de fel de călători şi spre toți a dat închinare de bună-ziua, cum se cuvine unui om care n-are de împărțit nimic cu nimeni.

La un popas, a stătut de vorbă cu unul dintre ei şi l-a întrebat, fără răutate:

– Oare, oamenii se mai roagă, fiule, prin biserici, ca odinioară?

Şi acela a dat răspuns mirat:

– Nu ştiu dacă-i aşa precum era odinioară, da’ vasăzică, oamenii mai merg la biserică…

Şi, iaca, stareţul a ajuns într-un sat, acolo, unde de altfel, avea şi treaba care-l silise să coboare din munte.

Şi, sărbătoare fiind, stareţul a intrat în biserică.

Lume era destulă.

Bărbaţi, femei, de toate vârstele, iar preotul cânta cu glas plăcut cele ale slujbei. La strane – dascălii, precum şi căpeteniile satului, iar toţi erau îmbrăcaţi cu toată cuviinţa.

Stareţul rămase lângă uşa de la intrare şi-şi roti privirea peste tot…

Ce să fie, oare, aceea ce vedea?

Cu nici un chip nu pricepea – iar treaz era, nu dormea – şi nici, ferească Sfântul, băutură beţivă nu pusese în gură.

Atunci, ce să fie?

Dar ce anume vedea stareţul? Vedea ceva care, neîndoielnic, nimeni nu mai văzuse până atunci…

Oricât ar fi de neînţeles, cade-se a spune.

Iaca ce vedea: nici un om din cei din biserică nu avea cap. Niciunul. Asemenea dascălii. Toţi erau fără cap, ci numai pe umărul drept aveau toţi câte un bolovan, care, se vedea, le apăsa grozav umărul, precum şi toată fiinţa. Ba chiar şi părintele din altar, aici avea cap, aici n-avea…

Stareţul se pipăi pe piept, mai privi bine împrejur, şi zicând: „Doamne, nu ne lăsa!”, ieşi pe uşă, la soare, cu sufletul plin de temere şi de cutremur.

Cu grăbire merse acolo unde-l chema treaba şi până sub seară o luă, aproape gonind, spre schitişorul din munte, şoptind mereu: „Doamne, iartă-ne şi nu ne lăsa, că fără Tine pierim!…”.

Cum a mers, când a ajuns, pe unde a păşit, aminte nu-şi aducea, ci atâta cugeta: „Doamne, Iisuse Hristoase, ştiu că păcătos sunt, cunosc nevrednicia mea, gata stau să dau răscumpărare pentru toate fărădelegile mele, dar, Bunule Doamne, lămurire voiesc să-mi dai: ce era cu acei oameni fără cap?”.

Cum ajunse la schit, îşi lepădă încărcătura, rămase în vestmântul cel de toate zilele şi îndată intră în bisericuţă şi se prăbuşi în rugăciune multă.

Şi iată, cum stătea el în miez de noapte, singur, înfăşurat de peste tot de nevăzutele mantii întunecate ale tăcerii şi-ale singurătăţii, glas dulce de sus a auzit, drept răspuns la smerita lui rugăciune: „Avva Serafime, nu te speria, Domnul Dumnezeul nostru a binevoit cu tine, pentru viaţa ta cea mult îmbunătăţită… Ascultă, Avva

Serafime… Cugetă şi vei vedea că toți acei oameni din biserica aceea nu aveau cap, fiindcă ei se aflau acolo numai cu trupul, iar cu mintea lor gândeau la cine ştie ce lucruri străine. Ei nu lepădaseră deloc «grija cea lumească». Iar pietroiul de pe umăr, care crudă apăsare aducea ființei lor, închipuia nespusa greutate cu care ei stăteau în biserică. Ei erau, dar nu erau în biserică… Domnul Dumnezeul nostru m-a trimis să-ți aduc această lămurire, văzându-ți smerita tulburare…"

Pe urmă, glasul s-a topit pe undele singurătății din munte, iar starețul Serafim, cu lacrimi, a mulțumit lui Dumnezeu, nesimțindu-se vrednic a primi din mâna Lui un semn mare ca acesta.

NIŞTE PIETRE ŞI NIŞTE FLORI

Carevasăzică, dragii mei, cumplită-i bârfirea în viața asta a noastră, cea de toate zilele. Că, iată, n-apucă doi oameni, fie ei bărbați, fie, mai osebit, femei, să stea împreună cât ai număra până la zece, fără să nu înceapă a bârfi. Auzi zicând pe unul: „Ai auzit?" – şi cum celălalt n-a auzit, cestălalt începe să-i spună ceea ce n-a auzit. Şi aşa, din auzit în auzit, merge vorba de bârfire de la om la om, de la suflet la suflet, otrăvind şi amestecând lucrurile vieții.

Şi stai şi te întrebi: „Ce-o fi nevoia asta de a tot grăi de altul? – mai ales azi, când ne pasc atâtea nevoi şi ne amărăsc atâtea necazuri. Asta ne mai arde nouă acum, când altele s-ar cădea să fie gândurile şi umbletele noastre?"

„E treabă diavolească asta", zic unii, şi pare-mi-se că dreptatea-i de partea lor. Neîndoielnic. El, necuratul, gustă mare desfătare când vede pe oameni bârfindu-se cu atâta dulceață de răutate.

Alții zic că asta-i treaba lipsei de minte a oamenilor. Şi poate şi aceştia să aibă dreptate.

Că, dragilor, ce poate fi a tot sta de vorbă despre altul, micşorându-i cele bune şi îngroşându-i cele rele, decât o dovadă de neminte?

Şi iată, şi pe cei care zic precum că asta este treaba prea mult îndrăgitei noastre boieroaice lenea, care stă, ia

aşa, cu mâinile în şolduri şi ne spune verzi şi uscate, momindu-ne cu ale ei zaharicale otrăvite.

Şi, oare, fârtaţilor, nu este şi de partea acestora dreptate deplină?

Eu numai cât întreb – că judecată nimănui nu voiesc a face, ci numai stau, mă mir – şi fac smerită întrebare celor care vor să mă asculte şi să-mi dea răspuns.

Aşa grăia, dragi cititori, un bătrân înţelept care se afla într-o adunare, la un ceas liniştit de răgaz, după ce treburile zilei se potoliseră.

Şi cei din jur, auzind aceste graiuri ale bătrânului, le dădură cuvenită încuviinţare, şoptind fiecare: „Da, asta aşa este…”.

– Aşa este, aşa este, grăim cu toţii, dar, vasăzică, atunci când e vorba să arătăm în faptă, bârfim şi noi de rupem pământul…

Oamenii râseră, puţin cam mânzeşte, iar bătrânul zise mai departe:

– Şi doar, dragii mei, fiecare om are, la viaţa lui, şi lucruri bune. De ce oare să nu-l lăudăm pentru acelea şi să mai închidem puţintel ochii asupra celor rele, pe care, de!, le cam avem cu toţii… Nu-i aşa?

Ceilalţi mormăiră: „Mda… mda… aşa-i…”.

– Iaca – grăi mai departe bătrânul am să vă povestesc o prea neînsemnată întâmplare cu doi oameni, cu nişte pietre urâte şi cu nişte flori veştejite…

Oamenii ascultară şi bătrânul zise:

– Era, vasăzică, odată, mai de mult sau mai de aproape, cum vreţi s-o luaţi, un om care, iubitor şi credincios fiind, era cuviincios şi plin de înţeleaptă îngăduinţă. Şi iaca,

într-o zi cu soare şi cu pace, el se preumbla printr-o prea frumoasă grădină, cu un al său bun prieten, dar carele, de!, ca mulți dintre noi, avea păcatul bârfirii. „Că-i aşa, că-i pe dincolo, că cela zice aşa, că cela zice altfel, că bun ar fi acela dacă n-ar fi rău, că…”, mă rog, la tot pasul avea ceva de bârfit. Acuma, prietenul cel credincios, plimbându-se cu el prin acea grădină, îşi puse în gând să-l vindece, de s-ar fi putut, de acest urât păcat.

Şi atunci, prefăcându-se, zise prietenului cel cu bârfirea:

– Ia priveşte, te rog, grădina asta!… Ce frumoasă ar fi ea, dacă, iată, n-ar avea colo cele câteva pietre urâte…

Bârfitorul, nebănuind capcana pe care i-o întindea vorbitorul, se împotrivi vorbelor lui, şi zise:

– Ce are a face? Grădina tot frumoasă rămâne şi cu acele pietre…

– Da?!, zise celălalt. Bine! Şi zise mai departe: „Iaca, dincolo, florile acelea veştejite… Ce păcat!… Toată frumusețea grădinii e stricată, nu mai face nici două parale…”.

Bârfitorul, tot nebăgător de seamă fiind la capcana prietenului, luă cuvânt cald de apărare pentru grădină, zicând:

– Dar n-ai dreptate deloc… Ce au a face acele puține flori veştejite cu frumusețea cea negrăită a grădinii?

– Da?, zise celălalt. Bine!… Şi începu din nou a grăi de rău grădina, ba că drumul acela-i strâmb, ba că pomul de colo-i nu ştiu cum…

Atunci bârfitorul se supără, zicând:

– Degeaba, grădina tot frumoasă-i…

La aceste vorbe, omul cel înțelept şi credincios se opri, apoi privi cu ochi de dojană pe bârfitor – şi zâmbind uşurel, îi zise:

– De ce dai mirare la vorbele mele? Tu nu faci toată vremea aşa? Nu vezi şi tu la oameni numai pietricelele cele urâte şi florile cele veştejite, precum şi alte mici greşeli? Şi nu dai şi tu deoparte toate celelalte lucruri bune ale lor? Spune drept: nu faci aşa? Când firesc ar fi să faci dimpotrivă: să prețuieşti pe cele frumoase şi să uiți pe cele greşite, pe care, fiecare om le are precum le ai şi tu…

La acestea, bârfitorul plecă nasu-n pământ şi nu mai zise nimic…

Bătrânul se opri din povestit şi, întorcându-se către cei din jur, întrebare cuviincioasă le făcu, zicând:

– Drept este?

Ceilalți răspunseră:

– Drept este!

– Apoi dacă drept este, se cade să şi facem, nu numai să spunem…

De data asta, cei de față se priviră între sine şi zâmbiră.

Şi fac şi eu ca bătrânul din povestire – vă întreb şi eu cu dragoste şi cuviință:

– Nu-i aşa?

Şi aştept răspuns…

O ÎNTÂMPLARE CU NIŞTE LĂUTARI

Iată că, într-o zi de iarnă, câţiva lăutari plecară pe jos, să meargă într-un sat, unde aveau să cânte la o nuntă.

Ei aveau, fireşte, cu ei, şi instrumentele meşteşugului lor, între care şi o tobă mare.

Şi pe când mergeau aşa, numa' ce s-a pornit un viscol grozav.

Cădea zăpada de le lua vederea, iar vântul îi plesnea cu biciul de foc peste obraz.

Au mers ei ce-au mers, dar, pe nesimţite, a început a se face noapte.

Înfriguraţi şi înfricoşaţi, lăutarii s-au gândit atunci să-şi caute un adăpost. Dibuind prin preajmă, aflară o moară părăsită, în care intrară de îndată, adăpostindu-se împotriva urgiei de afară.

Dar bine nu începură să se dezmeticească şi să-şi rostuiască instrumentele, când auziră, pe aproape, urlete de lupi.

Stătură oleacă în aşteptare şi se uitară unul la altul, că adică: „Ce ne facem, fraţilor?".

Cel mai bătrân din ei rosti:

– Bine ştiu că lupului nu-i place cântarea. Avem să cântăm şi ei au să fugă…

Dar n-apucă să isprăvească vorba, când, printr-o spărtură din zid, ţâşniră înăuntru, unul câte unul, cinci lupi cât nişte viţei.

Atunci, de groază, lăutarii, ca la o poruncă, începură să cânte cu putere.

Cel cu trompeta țipa de parcă se aprinsese şandramaua, vioristul purta arcuşul tot pe locurile cele ascuțite, clarinetistul sufla de să-şi spargă fălcile, iar cel cu toba mare bătea în ea de zor, ca la bâlci. Nu se mai auzea nimic, nici în cer, nici pe pământ.

La asemenea larmă nemaipomenită, lupii se opriră câteva clipe pe loc, neştiind ce însemnează aceasta. Pe urmă, vai de pielea lor!... începură să se izbească şi să dea otrocoale, de mai mare mila. Cercau să mai afle spărtura prin care intraseră, dar degeaba!... Tot numai cu capul de zid se izbeau. Şi, vasăzică, izbitură nu şagă. Iar în vremea aceasta, cântarea nu mai contenea, ca în iad.

Mai cu seamă, toba mare făcea un huet de spăimântat.

Şi aşa, lupii, izbindu-se mereu cu capul de pereți, numai bine şi-au aflat moartea, afară de unul, care, în vânzoleala aceea mare, a nimerit spărtura din zid şi-a zbughit-o afară.

Pe urmă, aşteptând să se facă ziuă, lăutarii au tăbărât şi au jupit de piele lupii – şi mergând spre satul cu nunta, au vândut nuntaşilor acele blăni, pentru care ei făcuseră o cântare ca aceea.

Şi iaca, stând şi ascultând povestirea acestei întâmplări, care, drept grăiesc, s-a petrecut aidoma într-o iarnă, băgăm seama ce bine se potriveşte cu unele întâmplări chiar din viața noastră.

Ca lupii aceştia suntem şi unii dintre noi... Pătrundem, vasăzică, întocmai ca ei, prin spărtura păcatelor şi intrăm

în moara cea părăsită a diavolului, căutând plăceri şi petreceri.

Şi acolo, începe huetul cel grozav al lăutarilor diavoleşti. Iar noi, ca şi lupii, ne dăm cu capul de toți pereții, până ce cădem jos, frânți de stricăciune şi de izbeală. Doar pe ici, pe colo, mai nimereşte vreunul prin spărtură – şi iese la limpeziş, scăpând de moarte. Ceilalți pătimesc ca lupii: nu mai găsesc spărtura şi pier în netrebnicie.

Că iată, privim ce se întâmplă la unele petreceri de-ale noastre, când stăpân peste toate este măria-sa rachiul. Nu bat tobele, ca şi în povestirea cu lupii? Nu se izbesc oamenii cu capul de pereți? Nu se tăvălesc, cu capul spart, prin noroaie? Ba bine că nu!...

Deschideți, fraților, gazetele de peste săptămână şi citiți ce se petrece în țară pe la cele cumetrii!... Pistoale, cuțite, ciomege, izbeală, bătaie, răpunere – şi chiar, Doamne fereşte, vreo doi-trei inşi rămaşi lați, la pământ, fără suflare.

Dar de-om sta strâmb şi-om judeca drept, oare: bârfirea, zavistia, vorbirile deşarte, sudalmele, intrigile şi toate cele lor asemenea, nu ne fac să ne izbim cu capul de toate zidurile răutății şi-ale dezbinării? Ba bine că nu!... Nu cădem jos şi de pe urma unor asemenea mari isprăvi?! O, dragii mei, văzut-am oameni care, viața lor întreagă, în picioare nu s-au mai putut pune, după ce au căzut jos pe urma unor dibace ticluiri de zavistii şi intrigi. Ba am văzut pe alții care chiar viața şi-au prăpădit-o din inimă rea, din pricina zavistuirii şi-a ponegririi vreunui vecin sau, poate, chiar a unui prieten.

Aşa că, un tăciune şi-un cărbune, povestea noastră se potriveşte de minune nu numai acelor lupi, ci tot pe atât de mult şi oamenilor…

Atâta numai: lupii minte n-au, să cugete – aşa că pot greşi, iar greşind, nevolnici sunt a ieşi din greşeala săvârşită –, pe când omul poate cugeta, căci minte are, iar greşind, poate năzui să iasă din greşeală.

Şi cu toate acestea, lupii osteneală-şi dau a ieşi din moara părăsită, pe când oamenii se străduiesc cu mare foc să rămână în dulceața cea păcătoasă a diavolului.

Pe urmă, Moartea le întinde pielea pe băț – şi ei zic că n-au avut noroc.

Cum să aibă, dacă şi-au coborât mintea-n ciobote?!

PUTEREA MILOSTENIEI

Grăiau între sine, odată, nişte oameni, stând pe prispa unei chilii mănăstireşti. Merseră acolo, fiind zi de hram, şi după ce fuseseră la sfânta slujbă precum şi la masa de obşte a praznicului, stăteau acuma pe prispa aceea, fiind oaspeţi ai Cuviosului Nicodim, care mult se bucura de cinstea ce i se făcea şi care, tăcând, îi asculta vorbind.

Venise vorba de… bunătăţile oamenilor, adică de păcatele lor. Şi unul spunea una, altul alta, neivindu-se din sfatul lor nici un fel de lămurire. Aşa-i vorba gospodarilor noştri câteodată; se învârt precum câinele în jurul cozii sale şi, fireşte, din aceasta nici un folos nu se trage.

Preacuviosul Nicodim, care avea multă lipsă de „înţelepciunea cea lumească" şi care mai mult în preajma Domnului îşi petrecea rostul silelor sale, văzând această tulburare, îşi ceru îngăduinţă, zicând:

– Fraţilor, se cade să aducem limpezire în vorbirea noastră, ca nu cumva diavolul, băgând de seamă, să-şi vâre coada, precum îi este obiceiul…

Gospodarii tăcură şi dădură semn că-s gata a asculta cuvintele cuviosului.

Simţind strai nevăzut de dragoste în jurul sufletului său, Cuviosul Nicodim dădu brânci vorbei mai departe şi zise:

– Dacă deschide-vom cartea cea fără de început şi fără de sfârşit a înţelepciunii lui Dumnezeu, găsi-vom scris

acolo aşa… şi cuviosul începu a grăi, ca şi cum chiar ar fi citit într-o carte nevăzută.

Zise: „Să ştiţi, iubiţilor, că toate lucrurile între sineşi se ţin împreună cu legătura dragostei celei duhovniceşti. Adică: inima cea curată din dragostea lui Dumnezeu, dragostea lui Dumnezeu din bucurie, bucuria din blândeţe, blândeţea din smerenie, smerenia din slujba cea cu teamă făcută, slujba din nădejde spre Domnul, nădejdea din cea dreaptă credinţă şi neprihănită, credinţa din ascultare, ascultarea din nerăutate”.

Cuviosul tăcu, iar gospodarii dădură încredinţare precum că mare adevăr şi curată frumuseţe cuprind aceste sfinte cuvinte.

Cuviosul îşi ceru iarăşi încuviinţare întru a grăi – şi căpătând-o lesne, zise mai departe:

– Iar răutăţile cele potrivnice, întru care este pierzarea sufletului, şi ele tot aşa între sineşi se ţin. Adică: urâciunea din mânie, mânia din necredinţă, necredinţa din împietrirea inimii, împietrirea din slăbănogie şi lene, slăbănogia din presatul pântecelui, iar rădăcina tuturor răutăţilor acestora, mândria este…

Cuviosul tăcu din nou, şi gospodarii dădură iarăşi încredinţare precum că mare adevăr şi curată frumuseţe cuprind şi aceste sfinte cuvinte.

Mai având ceva a le spune, cuviosul îndrăzni încă o dată a le cere încuviinţare, ceea ce gospodarii cu grăbire şi cu plăcere dădură. Ba îşi cerură şi iertare că li se face o asemenea de mare cinste.

Aşa că, Cuviosul Nicodim grăi lin şi răsfirat:

– Iar frumusețea frumuseților, milostenia este, frații mei. Vasăzică, toate nimica sunt dacă n-avem milostenia, iar milostenia, mare putere are în fața lui Dumnezeu. Multe păcate acoperă ea, frățiilor… Iată, mai păstrați puțintică răbdare pentru o mică povestire pe care voiesc să v-o fac – şi care, şi mie, spusă mi-a fost de-un frate-călugăr venit de jos, de la Aton, acum câțiva ani…

Şi Cuviosul Nicodim povesti:

– Se afla în vechi timpuri un împărat, căruia Zinon îi spunea. El multe păcate făptuia, dar mâna lui multă milostenie săvârşea. Şi iată, el a luat în robie pe fata unei vădane. Şi multă durere a cuprins inima acelei sărmane femei. Umblând la biserică, vădana a început a se ruga cu mare putere Preacuratei şi de Dumnezeu Născătoare, Fecioara Maria, ajutătoarea celor năcăjiți şi apărătoarea păcătoşilor. Şi văduva spunea în rugăciunile sale: „Maică Preacurată, fi-mi mie ajutătoare! Izbândeşte-mi mie asupra împăratului Zinon!”. Şi alte asemenea rugăciuni făcea femeia, în fieştecare zi. Şi iată că i s-a arătat ei Preacurata Maică Fecioară şi i-a zis: „Crede-mă, o, femeie, că am auzit glasul rugăciunii tale – şi de multe ori voit-am să-ți lucrez izbânda ta. Dară tot de-atâtea ori aflat-am, în calea mea, o mână care mă oprea să săvârşesc această izbândă. Şi mâna aceea era mâna cea milostivă foarte a împăratului Zinon. Roagă-te pentru el, şi afla-vei izbândă…”. Şi femeia, din ceasul acela, nu s-a mai rugat altcum, decât pentru împăratul Zinon. Şi aşa, după puțină vreme, fiica ei fost-a dezlegată din robie şi trimisă mamei sale.

Cuviosul se opri puțintel din povestirea sa, iar gospodarii dădură semne de cuvenită încuviințare unei asemenea

prea frumoase povestiri care le venea lor prin gura cuviosului, tocmai din depărtatele vremi, când credința în Domnul Hristos sălăşluia mai cu stăruință pe văile acestui pământ.

Cuviosul mai grăi molcom şi cu dulceață:

– Vedeți, aşadar, mare este puterea milosteniei, iar nimeni nu se poate pune, cu răutate, împotriva celor milostivi…

Gospodarii tăcură, semn că nu mai aveau nimic de spus şi că mult le plăcuseră vorbele cuviosului.

În seria de autor Alexandru Lascarov-Moldovanu au apărut:

- *Undeva într-o sihăstrie...*
- *Biserica năruită*
- *Întoarcerea Părintelui Andrei Pătraşcu*
- *Mamina*
- *Tătunu*
- *Despre smerenie*
- *Puterea Crucii, povestiri creştine*
- *Stând la foc...*

Redactor: Ioan-Lucian Radu
Corector: Ovidiu George Clapa
Tehnoredactor: Rema Zugravu
Design copertă și DTP: Leonard Lunguleac

Editura Doxologia, Cuza-Vodă 51, 700038, IAȘI
Tel.: 0232216693; Fax: 0232216694
http://www.edituradoxologia.ro,
E-mail: editura@doxologia.ro
Editura.Doxologia